

HS BREV TILL HA

1929

7.1.	1 s.	10.7.	1 s.
10.1.	1 s.	15.7.	1 s.
16.1.	1 s.	28.7.	1 s.
20.1.	1 s.	31.7.	1 s.
6.2.	1 s.	7.8.	2 s.
11.2.	1 s.	15.8.	1 s.
21.2.	1 s.	24.8.	2 s.
25.2.	1 s.+tidn.klipp	4.9.	1 s.
1.3.	1 s.	15.9.	1 s.
2.3.	1 s.	17.9.	1 s.
7.3.	3 s.	3.10.	1 s.
10.3.	1 s.	5.10.	1 s.
13.3.	1 s.	14.10.	1 s.
14.3.	1 s.	25.10.	1 s.
18.3.	1 s.	21.11.	1 s.
24.3.	2 s.	3.12.	1 s.
25.3.	1 s.	5.12.	1 s.
2.4.	1 s.	16.12.	1 s.
10.4.	1 s.	21.12.	2 s.
15.4.	1 s.	25.12.	1 s.
19.4.	1 s.	31.12.	1 s.
24.4.	1 s.		
30.4.	1 s.		
10.5.	1 s.		
15.5.	2 s.		
21.5.	2 s.		
1.6.	1 s.		
2.6.	1 s.		
15.6.	1 s.		
29.6.	1 s.		

7/1 -29

Einar,

Vad skulle du nu säga om jag skickade det tillbaka! - men där må icke vara något dumt prat om avbetalning. Det är en sak som ingenting är värd, i oro och mörker gjord, med hets efter en, ett julkort sade jag ju dig - inte betalar man julkort. Men tack för gåvan av 500 mk. Uselt var det julkortet

Telegraferade nyss, det blev brådt med tavlorna - 5 dagar att samla allt. Telegraferade till Kom. Tikanoja - hr. Engberg vet. Får sen' se hur allt går, har ej anmält reserven. Vad gör allt sådant - om man fick måla, det är huvudsaken.

Visst väntar man gräl och ville ej vara i Haartmans ställe. Målar på hr. Stenmans kopia nångång, men det är allt än hus-hållerskornas tidevarv - den gamla Olga går här ofta med sina hyresbekymmer, och du vet ej hur tungorna gå! Sådant tar på, en sådan timme! Augusta som gick har sänt mig en gammal brosch som present - guttaperka, trevlig - tycker det var roligt. Har just ej haft någon julstämning i år, fastän alla varit så snälla, och i dag bars granen ut. Några goda stunder har det varit.

Lautrec är storartad, man får en större syn på honom här - han är mäktigare, mer målerisk, vackrare genom det Men o, hans bästa porträtt så rysligt - fördärvat! Men bra är det.

'Promenade au Moulin Rouge finns två, den ena känna vi - den andra är bred, målerisk. Ofta har jag i större saker saknat just det, målerisk bredd, och nu har han det. Ja, tack Einar! Är rädd l'A. ej skall ge dig något - men som du säger, man följer med. Först i sista häftet får man veta vilkoren, kan ej prenumerera förr.

Vi ha haft vårdagar med sol - och den röda aftonstrimman ha vi haft, bakom lönnarna. Så egendomligt, en aftonhimmel är den samma där!

Hälsningar till Tyra och allt gott, och mer gott igen, på det nya - - -

Helene

Kiianlinna kom från Warchau Wien etc (inte Paris) - jag tycker ej om hans stil, men en vacker stämna.

Säg vad frakt och assurance kosta för hr. T.E. och dig? jag betalar det.

(10/1 -29)

Einar,

Jag ser alla dar' på "den blå", en dag såg jag på alla fotografier jag har av dina tavlor - det slog en stark skönhet mot mig - en dag är tiden mogen, du ställer ut. Det börjar gå här, trodde ända till jul det inte skulle gå mer. Reumatism finns så man stönar när man skall röra sig. För Er som är unga går det väl fort mot hälsa igen? - Så skada du ej kan skriva om 'banérförarna' men var sak behöver tanken helt, man sliter ut sig.

Ja, jag har stängt min dörr för att få 4 arbetsdagar under julferien, men så måste jag också telegrafera 'kom inte' till de som anmält besök! Alla tycka de är undantag. Modellen är lysande, ung, jag trött. Nu måste jag säga jag inte vet varför du kallar mig "bitter" just då jag var så nöjd med allt! Och judeboken tyckte du ej om, nej, den var inte vek det folket är som ett mäktigt poem, hur är ej bibeln djup poesi ibland, och så folkets rop och nöd - men där är intet av naturen, blott (hemskt) - ja vad. Inte andra folks sömn. Du tycker mer om Noa-Noa, och jag vet inte om den är vacker - ensamt. - Men nu sitter "dame en rose" vid (på) mitt bord, och är djupt mänsklig, och décolletée, och där är något så skimrande över henne, som Manet inte alltid har, över huden - vill du inte jag sänder Manet på ett besök med nästa 1'A.? Har sett på gamla övergivna målningar i dag, man har stannat, ej kommit framåt med dem -

12 te.

Vad är här att säga? alltid detsamma - och förr väntade man något skulle hända och allt bli annorlunda! Det händer ej att man målar något så som man önskar - en bra modell och man får ej en hel bild av henne. Ur minnet skall jag göra det, som förr, ofta. Ser på "dame rose".

Törs ej säga allt vad jag tänker om Noa-noa, som du ser. Hur skall du "bära dig åt" när dina barn växa upp, med alla bilder, alla böcker - jag skulle ej våga uppfostra Bäst vara ensam då. Vad tänker du om det att de unga vill ha nytt, nytt, till vilket pris som helst. - Världsordningen är gammal, den är ej ny var dag.

Har nu talat med den unga modellen, nyl. avdelningen unga poeter kritiker, biläggande skolgossar, allt det är vanligt för henne. Eremitlivet är mitt.

Helene.

Ann-Marie var här med fästman, mer sympatisk än jag trott. A.M. sade två gånger 'jag reser med kuriren' jag höll på fråga om han stannade i Ekenäs.

16 jan -29

Einar,

Den finska konsten ser bra ut - utom en - Sallinen vet jag ej - men Aaltonen, Enckell och Renen - Myntti vet jag ej än. Skall jag någonsin läsa det - nu orkar jag ej ens läsa svenska, huvudet är så trött. Tack för häftet och för skriften hurudan den än är. Säg vad frakt kostar så jag kan betala dig den kom 11 te - i tid. Alla andra kom, säger Magnus, och så gick de över Torneå, inlagda i papper, i sin vagn. Gauffin har bett om uppgifter han skall hålla ett föredrag. Nu behöver man ej mer tänka på det, passa på.

Och i morgon installerar jag Olga i staden - man behöver ej mer tänka för henne, höra störtfloden av ord i köket när de två avhandla - och jag skall veta allt. Skall jag nu få arbeta? Jag har så litet tro på det.

Men jag har sett en jag ville måla, en ung flicka från skären. Skall fråga hennes bror som kommer i lördag med potäter. Det går knappt framåt med Stenmans tavla - kanske 3 arbetsdagar denna månad. Det är också deklareringsstid.

Om någon ville taga mig om hand! men vem skulle jag stå ut med. Minns lilla Tamec i Pont-Aven, han bad hans mamma skulle gömma honom att målare ej skulle få se honom - han måste alltid posera. Här är också alltid någon som skall tala med en. I l'A. blev jag haj, där var något så vackert bland det moderna - och så var det Cézanne! De satte det kanske dit för att visa avståndet från nu till då. Den kommer nästa år, och då blir det mycket primitiv konst. Sista häftet var bra -

Ännu inga tankar på ullgarn och korsstygn. - jag bara skriver - Satte en del Lautrec främst - celle qui se peigne, jockey, femme assise, la Goulue entrant au Moulin Rouge, la Goulue et sa soeur, bredd behandlat, det rysliga porträttet la clownesse assise och traperiste. Valsinsler är vackra med, och la Mie.

Men jag kan inte den ena stunden höra tungorna gå och så se på konst emellan -

Ni är ju friska nu? ofta ha ni influenzan. Här väntar man den, och jag har tänkt sitta inne, gömma mig. Blir så svag när jag aldrig nu mer kan komma ut är för trött för det. Jag skulle visst säga något - ja, tack för de böcker jag sänder Helene

(På ett skilt blad följande:)

Jag skulle säga det att nu, efteråt, är Fröding mer för mig än Andersson. Den siste talar om sorg, vackert, han är med, och jag tror det vid milan är det bästa, men Fröding sjunger det in i ens själ. En Andersson hade rytm, jag skrev av den 'På havet' - Vi är ensamma nu uti natten, o böljor med er - som sjunga om döden i kvällen, när solen går ner. Jag skrev av den om den gamle som förs till fattiggården, den om längtan, vacker. Fröding säger inte allt han har bara känt det - han är fin.

(kring 20/1 -29)

Einar,

Du ger ju, delvis, dem rätt som klandra kritici - de riva ned eller ignorera det unga, nya! De gör så för att de inte förstå - skall man då giva all makt åt ett skrå där ej alla förstår! Du och dr. Okkonen kan vara sårade för Ni ha förstått, du älskar konsten, det vackra i den - det blir en orättvisa mot Er, och hotelsebrev är alltid smuts - må en konstnär svara med att arbeta. Men en kritiker måste också tåla kritik.

Du är som D.Andersson ödemarksmänniska - tänk jag har aldrig fått klart det, efter det första intrycket, det var av något förkommet? - jag har ej ord. Sedan har du bugat, njutit av ödemark - föreföll det mig - jag vet ej - då trodde jag det var misstag i början, glömde det -- Konsten har alltid varit helig, äkta, stor, för dig - Och vet du, det vi är ärliga i, där gå vi en gång fram. Ja, inte blir var ärlig konstnär så stor, och vad är ärligt frågar man till sist, är det stundens intryck, är det en orubblig övertygelse? jag tror det är vår medfödda oundvikliga sympati för något.

En konstnär skall arbeta, ej filosofera för mycket, mottaga intryck barå.

Jag törs ej läsa finska innan hjärnan vilat litet - det var i februari sista året jag började med omstörtningen och jag tänkte "det går ett år", nu i februari tycks det bli lugnt. Tycks - ty alla hushållerskor är sjukliga, alla.

Har ej fått bud till skären än, men snart kommer modellens bror med potäter, skall fråga då. - Här har stormat snö uppifrån - i dag blåser det från jorden uppåt igen.

'Nevermore' var vackrare i l'A. - där sägs Gauguin haft en period av mindre uppskattning, nu stiger han något igen - hans exotism var äkta, i blodet - men man fann honom något söt, ytlig och färdig att imitera vem som helst. Minns att mitt första intryck i Ateneum var Segantini! i tekniken.

Har bara målat litet på Stenmans kopia den kan man taga till när som helst. Den är ändå bland de svårare. Din tavla kom i tid, sade Magnus. tack, och giv räkning. Nu är de där, hur går det där - mina försvinna, om de ens alla tagas med, de är svaga. En stark, enkel, känslig konst, stor i känslan, det ville jag.

Jag hörde det skulle bli en Maria Wiik utst. och nu är den redan färdig! I Svenska Pressen ser jag intet om kritikergrälet eller om Munch's död!

Dina färder är hårda, sällan har vädret varit så stormigt som i år - och man får, med tiden, vara mer försiktig.

När sista l'A. kom var jag glad åt året framåt med den, hade ren tvivlat. Nu är huvudet ren litet trött - du vet ej alls vilka krämpor jag haft att kämpa med ett år, nu är de bättre, hoppet kommer åter.

Vila dig! Ett hem tar så mycket kraft.

Helene

Vet ej hur Tyra får knäcken så underbar - är det grädde och sirap? Underbart!

Är glad åt ditt brev.

6 febr. (1929)

Einar

För 2 brev tack! Har bara litet orkat läsa dem, och svarar sedan. Det är svår reumatism i nacken och hjärtat utslitet, ligger på sängen.

Du kände dig frisk - så roligt!

Jag som fått för mycket fisklever som barn, är förstörd av det, kan ej ta - men nu gör leverlåda densamma nyttan. Jag skall börja med levermat.

Har det nu bra på hushållssidan - om det ville fortsätta!

I köket 3 på morgonen i arbetsrummet 4, men i sovrummen 11-12 - på dagen upp till 15, I omgivningarna 32.

Om man kom upp och kunde arbeta! en gång igen - Orkar ej läsa, ej sticka, ej måla -

- Och i dag läses om "en lysande succés" för finsk konst i St. - vad vet de innan kritiken kommit, de fjäska väl igen. Så står det "lyser solen aldrig i Finland?" är det nu så lysande succés. Men där var prinsar! -

Höll på med Mäster Olof, men kan ej nu - sen ville jag läsa något stilla och lugnt, "Curiosity Shop", en Dickens jag ej känner, den är väl stilla, lugn. - Vet du, om det är någon som går gladare ifrån en än den kom, då har jag det bra - Dora's leva på korv och lingonsylt, det man får i Brändöbutiken, och mamman bjuds kaffe på säng i kölden - hon ligger och sjunger "Och havets unga tärna, hon gick en kväll så varm" - det är zigenarliv. Prinsen är allt än sjuk, han som vänder sina fickor aviga och finner blottt sitt hjärta däri. Också här är livet enkelt, och ger upphov till skvaller ändå. Inte så rysligt som hos Er -- det är ju katastrofalt - Men om du visste hur det var på K.F.U.K.'s bazar, där jag var före jul - ja, jag är inte van vid sådan religion. Och där är dina fastrar med hjärta (oskyldigt) och själ!

Tavlorna skall till Oslo, man skall släpas med, och man är glad om några få succés. Man är ute ur det ren, och man har annan strävan. Har målat så länge och intet nått.

Håll dig frisk. Hälsa Tyra. Orkar ej tänka nu.

Helene

Mätte du få annat revir där är ju hemskt, arbete för mycket det har jag märkt förr, och sådant folk omkring!

Westermarck sade "man behöver ej förlåta allt! Kristus förlåt ej fariséer" - men det där med första stenen passar ej alla, ej mig.

Kan inte lära mig skriva Ähtäri det är väl för det inte blir långvarigt. Inha var svårt.

- febr. (11/2 1929)

Einar,

v. Gogh, nej, där finns inte skönhet i en bemärkelse, men där finns intensitet, och det tar en så starkt, man slipper det ej. Ser på landskapen från sjukhuset, ser på den blonda, bleka flickan i min bok, julbok. Du skall se med - skall jag skicka den att ses på?

Cézanne har också intensitet, och var målare som har det tycka de är litet vriden. De gör bara så som de måste för att måla.

Måtte du få reviret!

-- febr.

Jag försökte läsa om Munthe, - tack, skall återställa - roligt var det. Hästen mindre måleriskt praktfull men känslig - och sedan virvlade finska ord som jag ej förstår i min hjärna om natten - så är det alltid när jag försöker - (skrev detta på kuvertet då)

12 te febr.

Nu har jag 3 brev att tacka för - har varit glad åt dem men ej orkat skriva. Är litet bättre, 2 kapslar salicyl och atophan tog värken - har många gånger försökt fiskleverolja, som min kropp absolut inte tar emot. I fiskens lever finns detsamma jag åter den.

O, vacker Ranttila! Du får den igen.

Maria Wiik fick ej uppleva sin utställning - och där var just intet i Pressen om den - beundran för hennes detaljer var där. Men nu får Simberg mycket, och får ej uppleva det, han skulle ju vara ung ännu! Men ett fast, vackert verk! och fantasi-människa allt igenom, i säker form. Vad man är glad åt en hel människa, konstnär - trots sjukdom.

Och nu kommer nyheten, en halv t.v. I går ett brev av Haartman, Stockholm, frågar om priset på "porträtt" kunde reduceras? "National-Muséum spekulerar men anslaget är snävt," begär telegrafiskt svar. Vad är pengar där mot äran. Men det är ju allt osäkert ändå, bara glädjen att de frågade! Försöker i dag få köpa tillbaka en av Calonius.

Mina är så bra, i dag springer hon till bank och på vedköp, i går var det telegrafan, på stationen, allt blir eftersatt under sjukdom. Törs ej måla än. - Vid stationen 37 grader, i andras kök har vattnet frusit, och de ha fukt på stränderna, vi ha sandmark. En gång flyttar jag väl --

Helene

Ej mer i dag, Calonius brev skall sättas ihop.

(På ett skilt blad följande:)

(13/2 -29, med Jalo Sihtolas brev om utst. i Stholm)

Lånar dig detta brev som kom i dag, kanske det intresserar dig -

Veden kommer just nu. Bara 16 ute, inne 12 på morgonen - det stiger sedan till 15-16. Ville ej leva i 20 gr. rum, - 14 är bra 17 plågar mig litet redan, 18-20 mycket obehagligt, Det är Frankrike, England som härdat, och norska råd - Måtte du få en snäll Mina!

H.

Ingen hast med återsändandet.

torsdag f.m. (21/2 1929)

Einar

Skyndar att svara. Ingen har bett mig sända en kollektion - jag har så många jag fick ha, som andra.

Skulle något sändas till Oslo, ville jag helst ha

'Bageriet' Hedmans saml.

'Röda huvudet'.

'Vedhuggare'. Ateneum's helst

'Sjelvporträtt' Ateneum (är ej tid få)

Bretagne, landskap. Ing. Sihtola - (men det finns ju ren ett)

1 Bageriet, 2 Röda huvudet, hr. Sihtolas 3. landskap - är det ej nog med 3 till samlingen.

J.

Ing. Sihtola har en skiss 'Ung flicka' armar med, stor. 1928. Manet teknik, konturer. vet ej?

Men jag kan ej arrangera saken - gör som du vill.

Har Hr. Stenman något av mig? Arbeterska?

Det är hast med brevet till posten

Helene Schjerfbeck

Detta är som en fullmakt!

Sittande flicka från Åbo är med.

(25-II-1929)

Einar,

Jag trodde du visste - allt du rekommenderat sändes till Stockholm, och 'manshuvudet' därtill. Det var 'manshuvud' som blev sålt - men jag har en viss svårighet att tro på det - Att mitt arbete är svagt har jag alltid sagt dig, varför skulle det ej vara det nu! Där var Bretagnelandskapet, Syskon, Fragment, Åboakvarellen - och huvudet. Nu hade jag lovat modellen det ej skulle 'komma ut', för att få honom, och nu har jag sökt hindra att det (x) skall komma i någon tidning. Jag vill hålla mitt ord - till Stockholm fick jag lov att sända. Det är tungt att åter börja välja, tänka på mer - den lilla friden som aldrig kommer - Och jag kan ej göra det sjelv, vakar, har sjukt hjärta av ansträngning, bara frågor, brev att skriva - i går försökte jag få understöd åt Olga! folk kommer - Har haft blodförgiftning - tror jag - i ett finger - svullet, mörkblått, hade gnidit bort färg från det en dag. Det kom efter de reumatiska smärtorna, alltid något - jag är trött, ville sitta och se bara på naturen. Men det kunde ha varit värre orsak i fingret. Skall nu se på Stenmans kopia. 'Mannen' satt för mig i lördags igen - en så bra modell! och ett så tragiskt liv.

- 16 gr. i natt, kan ej vara ute. Skall du med i Oslo?

Helene

Om icke för icke en intendent kan vara ett synnerligen tomt kålhuvud - men ändå - det är roligt att tänka att en tavla hänger där i århundraden tusenden - den lever mera odödligt där - i månsken i stillhet om natten - om vardar när "kännaren" vandrar där och njuter, om söndan när matroserna gå och värma sig - den får se så mycket - och den som förstår får se den - Nu vet jag ju ock att det är en annan än Elli som stoppar kronorna i fickan - och att Elli får ligga där och brodera sin rentvättade säck "med äran" endast - men det är ändå något fint med allt det man ej kan gripa tag i - man blir kanske ända till slut led vid allt man kan vidröra med sina händer - etc."

(x) bilden.

(På en skild liten papperslapp följande:)

Jag tror häftena hör till din årgång, sänder dem.

Vad jag skämdes skriva svenska till Stockholm! Dr. Gauffin beklagade att Landskap från Bretagne ej var till salu.

1 mars. (1929)

Einar,

Vill säga att det kommit inbjudning till Oslo, att sända 'prov' på min konst. Resten skall h. Haartman avgöra - och det blir i "Nasjonalgalleriet" Så nu är jag bjuden. De ha ont om plats.

H.

2/3 -29

Einar,

Jag vet inte om Oslo betalar frakt, det sägs ingenting i bjudningen - och det blir kanske för dyrt med frakt, lådor assurance. Jag har inte arbetat på ett halvt år, och Stockholm blir mer utgift än inkomst, tror jag.

De tavlor som nu komma från Finland direkt - vem betalar dem? Kan ej skriva, ej läsa, för ett sjukt öga - alltid något sjukt.
Helene

Magnus kommer i morgon.

7 mars -29

Einar,

Här har intet nytt hänt. Tack för brev - ja, jag tyckte om l'Amour de l'Art sist, och det var trevligt med samma pärm. Vet ej om jag tyckte om Varoquier, duktig är han nog - och Alix är duktig, stark, underlig var ändå gravyren. Man får finna sig i det modärna för dagar som gått och dagar som är. På min tid var ju impressionismen en styggelse. Nu har jag lov att vara konservativ i mitt, tager lov till det.

Måns var här söndag, han borde vara gladare. Sköter sin tjänst, lärare, och får förtroende av de små - en sade med gråten i halsen "morsan skall gifta sig med en ingenör från Sörnäs". Jag ville ha Måns ut - han behöver livsmod. Tecknade är kvart och målade en skiss efter teckning och minnet. Ville sluta Stenmans i går, men då kom flickan från skären måste göra en skiss. Hon kunde vara bra, i de bästa ögonblicken, mjuk är hon.

Och i dag ligger man efter en dålig natt, det går väl över, var os.

Vet du jag bor på sand och har sol, nu ren är det varmt i rummen när solen skiner, behövs nästan ingen eldning De som bo på stränderna här är anemiska, se döende ut, och många är det. Och ett år gick sömnsjukan bland dem. Den flicka som passade upp dig när du var här ber hälsa till dig, ett strandens och sömnsjukans offer, gammal, förtärd. Hon kom och hälsade på. När kommer den goda dagen? kanske icke mer. Förlåt slarvighet, ville bara hälsa.

Helene

Drömde någon sade 'nu kommer en ny kamp."

Har en snäll Mina som går i staden och säger jag är inte så "förmögen" att jag kan komma sjelv - och hon vet allt om stan!

(På det bifogade utklippet följande text:)

Sade jag här varit en herr Gestrin med en målning - han såg sund och gläd ut - o, så roligt - i vår tid!

Du behöver älls inte läsa det.

Jag flyr också till svunna tider - i människohjärtat.

Einar,

Det kom brev, och underbara böcker!

Ja, Helsingfors är som järnband kring hjärtat på mig - ensamheten är inte - men det finns en viss ensamhet som är förtvivlan. Den kommer ibland, då måste man taga till vad som helst - Du har frågat något, hr. Gestrin ville veta vad tavlan föreställde, och jag visste det inte mer. En svartklädd kvinna, svart snibbmössa, lyfter ett skynke från en död mans ansigte - vem är hon? krigsknektar vid sidan av henne, bakom. En Stenbock? något ur Fältskarens berättelser? Bilden är från 16-17 års ålder. Den andra var 'lärjungarna i Emaus, något mer stickraka penseltag. Lärjungarna var nog av mig - och den andra med.

Vad jag målar åt Stenman? har "Bilderboken" nästan färdig nu - den andra kan jag ej tala om för då kan jag ej måla den.

Ja - och hur skall jag våga sända "Karin" med nästa 1'A.? För hon är hård och intig. Såg en hel dag på Arosenius, såg mest på "Eva", ett huvud, hustrun, och Värmlandsbuketten, och undrade på den sentimentala roddarn och prinsessan, den är ju mer konventionell, men vacker. Törs ej se nu när jag varit illamående igen. En sådan bok - nu först ser man allt hos honom. Du får den snart igen, jag törs ej hålla den här. Har ej kunnat se på Döderhultarn än. Det har varit stilla i påsk, och man har Stenmans beställningar att tänka på. En teckning av Skärgårdsflickan får han väl, hon har ej varit här på länge - isen därute blev för länge sen svag, vak och öppet vatten. Så skall familjen flytta, de ha sålt stället. Men jag fick ju göra en teckning. Ekenästypen, det är stora krokiga näsor - detta var en annan. - Litet kallt - vit mark, bitande vind. - Och Doras brev, det är indiskret att berätta - jag tror hon skriver - hon "får såna härliga vita papper kring franskbröden" tala ej om det. De som reste ut på 6 månader en gång, och stannade 8 år!

Det andra Anatole France sade var "Hela filosofin består i det att man säger ske Guds vilja." vad det då är för en äventyrsfärd - och förtröstan.

Jag är nu rädd för mycket - hälsan. Men låt du så allt ske, och tro det blir bra - det reder sig nog.

Helene

Viktoria var också för gripande när jag var trött - läste hälften då, mer.

Läste en Edna Ferber här först - tre generationer kvinnor, en hård mormor, en konstnäligt anlagd mor, dottern åter hård, och metodisk i allt, i sitt konstnärskall med - och modern tycker hennes stridiga äktenskap gav mer än dotterns med ständig artighet.

Tack för böckerna, det är underbart.

(På en skild liten papperslapp:)

94. L.di Medici.

Que vuol'esser lieto sia,

De doman non che certessa.

10/4 -29

Einar,

Nyss gick här ett följe förbi - en barndomsvän fördes till graven. Hade målat litet först. Magnus tyckte 'Bilderboken' var vacker - måtte Stenman bli nöjd - målar nu i olja på den andra.

Mycket sorg finns här i gården - - - detta är nu vad här hänt - Vacker är Arosenius - men varför göra honom till oskuld? En blandning av allt, som konstnärer är, var han, många är icke så "rena", humorn gör dem bara till det. Tänk att han aldrig sett realistiskt på Lillan, bara i den allra första - hans eget barn och alltid omskapat. Hustrun är vacker som realistisk bild. Och sagan är hans rätta värld, är inte en del realistiskt gjorda saker svaga?

Sagokonstnär, färgkonstnär är han, en vila från vardagen. Men nu finns det de som är så starka, djupa i sitt rättframma återgivande, jag kan tycka om dem med.

Kan inte se mycket på D. hultarn när den andra drager. nu skickar jag dem snart. Vad Viktoria var vacker igen -

Men vet du vad jag tänker om Buchholz, ett par är nätta, sentimentala, älskliga - de andra vänder man sig ifrån. Kan du tycka om dem alla?

Och nu vet jag inte om jag skrev om alla de bilder du sände, i allt tyckte jag som du - det ytliga i Cézannemonumentet, Munchimitationen, Vigelands vackra saker och Aaltonens starka. Och jag förstår Holland är modärnt nu, "klart", precist.

Allt det sade jag väl ren'. Paketet borde avgå i morgon, torsdag, och tack för att min påsk gick så bra med dem!

Viktoria var så vacker. Nu är här ett Doras brev, hon har emot prinsen att han "är fräck" m.m. - en oriental finner ju oss så kalla! Men hon säger 6 vinröda frimärken på brevet försona mycket, hon har ett falköga för skönhet.

Du har åter hemmet, som förr, vila dig i det om du får, för arbete, var frisk! jag arbetar någon stund när jag kan. Några vackra dagar 'på trappan!

Tack än för påsken!

Helene

Utklippen komma sen i rulle. Här är snö igen.

Förlåt jag sade om Buchholz.

15/4 -29

Einar,

Jag måste klara upp det om Buchholz, min mening som jag inte ville säga - jag tycker inte han är "kärv, manlig" jag tycker han är ryggradslös, i en del historier. Lärarn, skolgossen, där skrattas åt lögn - en hop lösa karaktärer som jag inte vet varför det skrivs om dem. En del är nätta, men inte är hans uppfostringsmetod just något, det blir också i hans andra böcker en viss seminarietyp av idealmannen. Så tycker jag. Men tack, alla böcker ger en tankar. (x)

"Vad heter den." frågar du i brevet. Vilken? En bok om äktenskap heter Teaterbåten. Det är Edna Ferber. Om Mississippi.

Inte var det 'flicka vid havet' du menade.

Nu läses en bok jag fått av Anni Forselles-S., 'Kilden' av Gabriel Scott, norsk idealist. Tänker på dig hela tiden, i det fina om naturen, inte i allt. Det är friden i naturen, i sinnet, enkelhet, fisk! Jag sänder den sen' läs bara ett par sidor, se om du vill, om du har tålamod.

Så har jag läst "Två städer" sista delen, Dickens - läst den förr och då var det om gamla tider - nu var det om min tid, revolutionens, och den rörde. sen skall jag ha 'Antikvitetshandlarn.' när den är ledig på biblioteket.

I Aamu var en bild som inte var av mig, en sittande man, med någon annans H.S. under. Jag tvekar om jag skall anmäla det - minns en ung man här i Ekenäs som vred sina händer och bad jag skulle erkänna en bild.

Vad jag är led åt allt mitt eget - ville vara en stor realist som Fanny Chärberg, jag skall sända hennes häfte.

tack för brev!!

Helene

Vermeers flicka liknar flickan från skären, hon som nu flyttat till annan ort, ej mer fås.

(x) över Viktoria var jag så glad.

(postkort, enligt poststämpeln 19.IV.1929)

E.

Det som nu sändes till ditt påseende, bedömande, är hårt, rått, icke konstnärligt målat - det slutade som en hastig skiss, var en gång mer utfört. Det är endast likt. Två à trehundra om någon vill ha, men afgör du om man kan bjuda. Jag tager gerna hem igen dem. Sänd utan att fråga H.'s. - I dag ett brev från London, Ingeniören, om National Gallery, och en vacker fotografi - han påminner om lovade målningar.

O! - Har nu bara varit sjuk 5 dagar. Dimma i dag Ingen hast med F.Churberg.

H.

Signaturen på teckningen var H.S. - Frosterus - Segerstråhle, har sagt dem det.

Einar,

Igen skriver jag. Tack för medlingen - inte var 'Karin' så att man kunde begära mycket.

Kan man ej längta att vara en Fanny Churberg? fast genom sekler! Och intet fick hon - det var mycket B.O.Schauman - en Schauman då med - som drog ned oss i misströstan. Jag minns Lina Ingman berättade då hon varit hos den dödsjuka Fanny C., hon låg, hon ville Lina I. skulle läsa för henne "gamle Amru", du vet "långt borta i Arabien - " Det var ett barndomsminne, eller det var ytterlig förenkling - eller det var den misskända ädelstenen -. F.C. var olycklig. Och olyckan gör stora konstnärer. Läste nyss Laurin's "Intryck" holländska svenska, Köpenhamn, norska, finska (med svaga Järnefeltar). Och han är förtjust när han kommer hem och finner punschdrickande svenskar - "det är den rätta glädjen". De är också avbildade där. Nå, patriotism är bra - men jag är inte patriot där.

Arosenius är underbar - men så underligt, först i detta stora verk tänker man han också kan vara svag. Alla konstnärer ha något som är bäst - utom Chardin - och Arosenius är lika bra för det. Prinsessan i blått är söt, inte stark som 'lycksalighetens ö' - Värmlandbukett vacker i färg, inte så mycket känsla som "Prydnader" Gatséns i Paris var storartat gjord, fritt, och "sista kringlan" fin, känslig. En Eva tyckte jag om och de gamla av Lillan, hustrun - här och där en mycket vacker - Du är den enda som ser blott det konstnärliga - alla tala 'bredvid', tala om innehåll, vad det föreställer. Ing. Sihtola, "det är enbart det konstnärliga som avgör en sak" för honom. Han är en stor, fåordig man, som en gång sade något fruktansvärt nervöst - utan att veta det --- Om jag nu sände hans brev och bilden skulle du hinna se på dem? skulle det alls roa? Skulle Ni kunna ha roligt av varann.

Såg från Sverige ett kort omnämnande först, det var allt. Från Oslo att Thiistal talat om främst Gallén, Järnefelt, den "härliga" Sallinen och Aaltonen, och nämt namnen Schjerfbeck och Autere. Har ej pressens nummer mer. Inte ville jag ha mer, plockas sönder. Efter 100 år vet man.

Vet ej vem som har "flicka vid havet" - där jag senare målat på träskorna. Ljusrödaktig himmel är där, rosa. Det var i Concarneau, Marianne ställde upp, vi målade, 'du gör ingenting sjelv, Helene' sade hon och jag önskar jag hade någon Colarossi än för det praktiska görat.

Helene.

Titianbilden ryms ej i mina kuvert.

(På ett skilt blad följande:)

Hade ett blårott svullet finger i vintras -. Och nu har jag legat 8 dagar - inte opium, inte diet hjälpte, men en makalös huskur! Tag ett glas kokt vatten, låt kallna blanda två théskedar potatismjöl i -- bara par skedar av det hjälper. För barnen, för alla - ursäkta jag talar så --- Snö - kallt ännu.

(30-IV-1929)

Einar,

Du har så rätt om Churberg och Arosenius, A. ger oss mer, oändligt mer, ger det vardagen vill taga ifrån oss - vardagen när vi se den örätt för den är full av lidande, lycka -- ger oss dröm och värme - men han är också fast. Vad vore en lös Arosenius, lös, svag som jag! Förstå att jag längtar, inte kan man för det gå utom sig sjelv - nu mer -- Jag målar så för jag kan inte få det bättre.

Chardin är för mig en målerisk begåvning, "touche", icke en värmande, ej ens som v. Gogh en passionerad. En enkel man, hade sitt hem i en bakgård - men inte såg han bakgården som Arosenius - 'ensam med Gud". Du ser nog rätt. - Men ser du varmt i Degas jag ser vackert och intelligent, mycket vackert i dansöser och litet grymt i en del nue's, ryggar.

Jag tror det var barndomsminnen, vila från en hård värld, i det om Amru - inte orkade hon mer tänka på erkännande och sånt - du har rätt där med. Jag ville väl vända saken uttömma den - onödigt. Så smått orkade hon ej tänka mer.

Vad ro är god att ha. Här är bättre - ej helt bra alltid. Säg om jag skall sända Lautrec du gav, till påseende - och v. Gogh? vet ej om du har tid. Vacker är den.

Nu skall jag för Hellström's pengar ha en liten bokhylla för alla målarböcker, som ligga på golvet mest.

1 sta maj i morgon, och 10 gr. varmt i solen! Allt gladt önskar jag Er - Och tack för mycket innehåll i ett brev.

Ibland vill man bort från sig sjelv men kan det ej. Söker modell när Stenmans 'landskap från Bretagne" är färdigt - vad det är svårt upprepa två gånger en sak. Lev väl, vila.

Helene. Hälsa!

Här är sjöfogelskrik.

(På en skild liten papperslapp följande:)

I pensionen i Meudon sade de mlle Fanny (Churberg) var så blyg - de bad hälsa henne, och jag framförde det en dag på Esplanadgatan - hon föreföll skygg men tackade. Det var hennes sista tid.

Jag har lagt bort namnet Sofia.

torsdag. (10?-V-1929)

Einar,

Man skulle samla sina tankar vid konst - men måsarna skria, liljekonvaljerna sticka upp vid bänken - där jag har allt - Tankarna gå - vilse, man vet ej vad man vill. Stenmans tavla skall torka, och det söks en ung flicka nu, för den nästa. Jag skall arrangera överljus, så där med skugga under näsan, som hos Colarossi. Ser på Sihtolas Titian - Magdalena har vackra linjer och Kristus ett vackert, nästan spanskt huvud - Titian målade bra män, såsom den unge mannen med handskar i Louvre. Men varför satte han inte en mörk lund bakom dem? Du frågade "vilken Eva" - har jag sagt ren? - En nordisk. uppnäst Eva, mycket lik "lillan med buketten", spetsfundig som en Cranach, skön som en Botticelli - minns ej vad där var i fonden. Ett huvud av Eva bara. Inte den "värme" som i lycksalighetens ö, den slags värme som stött mig tillbaka och som är hans känsla för dem. Denna är kyligare, inte så helt Aroseninsk, kanske. Slagsmålet i Paris var ju så måleriskt och det stötte mig ej. Detta rör ej konstvärdet.

Lautrec åter är kallare, tycker man först, han diktar intet in i dem, men han är med dem som de är, han är med dem. Du skall se hur vacker han är i häftet, boken. Saga är han inte, för oss inte bort, som "slagsmålet i Paris"! Kanske du tycker annorlunda.

Nu är det nog så att jag helt beundrat Degas dansöser i Paris, originalen i pastell - kanske en del bilder fört mig bort - och Stenmans tavla! Vad de var vackra, också i färg, och i behandling.

Där nämns ingen kvinna i Sv. Utst. i Paris - det är ju detsamma vem som ~~gjort~~ målat en tavla. Svenskarna har stor säkerhet, och det står högt i Paris - slutligen står god konst högst där. 'Den yngsta kretsen är inte 'levande livet" sägs det - Man drivs ju alltid framåt - bort jag tror Corots figurer ha gjort ett visst intryck på mig - det är så min första studietid - Titians bild har gått långt från Cimabue, nästan till van Dyck. - Vet du - sträva inte till Ekenäs. för dina barn, för dig.

Om jag sade dig vad jag tänker om Dickens jag läser. Den är just det jag sökte. En ung kvinna, ett barn, som är som en ljus gestalt i en tavla - hon är det jag behövde. Där är mycket groteskt omkring, men man vet Dickens klarar det - och jag läser vart ord och finner mycket av England i det, men D. är mer idealist än de är där. Det är vila i det. Helena W. läser också Dickens för att vila sig.

Läste du om förtvivlan vid skönhetstävlingen i Paris - de var vackra men de var alla lika - så är det med modeller nu, med. Jag skall söka skaffa 75 p. märken. Snart, när jag fått l'A, får du se böckerna här.

Här har man litet börjat vårens arbete, lägga in päls och skinn o.s.v., sen blir det en bråkig tid - ville inte ha sådan omsorg som följer med hem, ville vandra ut i världen, och måla någon stund när jag såg något --

Nu - om jag fick flickan med skuggan under näsan!

Skriv ej långt om du har mycket arbete, bara ett kort -
Helene

15 de (5-1929)

Einar,

Jag sitter i trädgården, det kommer först ett paket, efter en stund ett brev - som glömts! Du är ändå med på namnsdag - tack - men du skulle ej ha så mycket omsorg om mig, du har många andra att tänka på, det är det jag menar!

Och en sak måste klaras upp - jag säger "intet om Tyra i Ekenäs". Nej, ty jag fruktar det inte för henne, det jag menar och som är svårt att skriva. Jag bor vid skolgatan - och har aldrig hört sådana ord som av barn där - jag tänker där skulle dina barn gå med, lära. Jag har aldrig hört så fult. Men låt en sådan anklagelse bli oss emellan Vad är mitt nöje, min glädje, jämfört med en sådan fara - nöjet, glädjen att ha En här ger man för att de små må växa rent upp. Du får ej säga det åt någon. Och kanske är var stad dålig. - Amerika tager oss nu, ungdom vill nog vara amerikansk, fri, som i utklippet du sände men de första åren ville man skydda. Undrar du på denna ungdom så litet frestar att måla dem - ingen inre utveckling sätter sin prägel på den.

Ja, i dag skulle en ung flicka komma, men det var orätt bud, i morgon kommer hon. Jag hoppas där är något att måla, har längtat efter något ljust, belyst, det jag inte haft sedan år tillbaka, något som gav sjelvt, inte bara skulle diktas. Du har ju också sagt unga flickor, jag tänker mest något vackert i naturen. - Intendenter taga alltid miste säger du, ja Ateneum var sorgligt - men nu är det väl svårt välja, när man ser mycket, ögat tröttnar att uppfatta rätt. Inte alla ha din gåva att göra det.

Att döma av Pressen är svenska utst. i Paris en stor succés! jag blev så förvånad över ditt brev - men i Pressen är allt svenskt bra, det måste vara.

Dickens är en vila från min tid, det dagspressen ger var dag, ty nu ser jag komma i 'Curiosity Shop' något, det att var god handling bär en god frukt en gång, för Dickens har ett gott hjärta (Thackeray är något elak). Denna Dickens bok tror jag, i min enkelhet är ett ungdomsverk med en ganska enkel uppbyggnad men stor rikedom i friska detaljer. Centralfiguren är rent Dickensk, den fina goda, stilla, och kloka kvinnan - här nästan ett barn, men som redan kommit att se livet "på ett helt annat sätt." Hon är vacker här - en sådan ville jag måla. Det är inte alls den amerikanska. Och ändå ville jag hellre bo i Amerika än i England! det är saker jag inte gerna förklarar i detalj. Och nu får jag med läsa Pepita Jeménez, tack för din vänlighet. Vad där är många saker jag ville tala om med dig, viktiga saker som ej bör skrivas, men du kommer väl en gång. Det gäller lagar som är förändrade under åren, och jag vet ingen råd - Hos Magnus må de nu bra, han är mycket vänlig mot mig.

Otto Skölds cirkus är det jag minns av honom, det avgörande. Kroppen finner jag vacker, stark, på Isak Grünewalds målning, är ansigtet det? eller, är modellen det?

Ingen l'A. men jag har lust att sända de andra nu. Ghirlandajo är strålande vacker.

Jag är gammalmodig men det är ett tånjbart ord, i morgon är vår ungdom nu gammalmodig

Dardel är inte stor konst, men som när damer bjuda riktigt till. Och varför skall jag tala om Foujita.

(forts. till 15.5.1929)

Ni ha det gott på landet ensam! tro mig, man sätter sig inte ute i en stad. Här kan jag göra det, men inte i alla gårdar. Här är mycket som är tungt, gör en ont om andra -

När tror du du kommer?

Se nu dina brev! där är så mycket och du skriver så väl - men jag har nu engång beslutit att inte låta mig skrämmas av mitt dåliga språk, och ~~din~~ min trötta tanke - du vet jag inte kan bättre.

Nu tack för allt! snart läser jag Pepita med. Måtte Ni få Edra önskningar uppfyllda, måtte allt bli gott i framtiden - det är ett vågat steg att byta ort, bostad - man vet ej vad man möter. Om Ekenäs vill jag tala, inte skriva.

Helene

Här är orolig vårstädningstid, tvätt torkar på alla stolar, bord.

75 p. märken köps när paketet går.

21/5 (1929)

Einar,

Allra först det att de i Ekenäs ej ha 75 p. märken, det finns ej sådana säga de. Kan du mot en viss summa skaffa?

Och sen det att i affärer jag nog reder mig ändå.

Och sen om konst. Sökte i l'A. något om svenskarna - det var väl för tidigt. Det är upplysande att läsa korta notiser om utst. hos konsthandlare, man ser vad du söker. De undra på vilken väg Ronault gått från vanligt banalt till det nuvarande - hastigt eller långsam utveckling? Det följde denna gång med en bok om 'l'art chez les peuples primitifs" med en del så vackra saker, du får dem snart - och utklippen då med.

Einar, jag har inte svarat på något du sade om din far - jag hade just lagt ut all energi för att få en modell och fått en blekblond som kan intressera och gör det. Jag kan ej åter avbryta det - har 1 1/2 år arbetat på beställning. Men tack för tanken

Det är alla räkningars och sysslors tid, men jag har tagit tid att måla 3 dar, 2 gånger modell. Pingstdagen var Eja och Hanna här - tänk att de vill komma! - glad är jag. Annandag 3 besök, tisdag 1, stadsbor. Dora vill komma, men jag orkar ej ha henne 2 dar som hon vill.

"Pepita" - har just slutat den. Jag var först osäker om det var Voltaire eller "bakom Kuopio" - men det var en idyll och det var kroppens seger över anden, men sunt och enkelt som södern är. Och det var den mäktigaste bok jag läst på länge Trädgårdsfesten var vacker, och i hans brev är en strävan och det går som unga drömmar gå - och hon rusar från andakt till kosmetiska medel och budskap med annan och hon "förstår inte det andliga i kärleken, och hon vinner. Och de hämta en stor vit naken Venus i marmor hem, och fadern dansar på bröllopet med bruden "och de vackraste pigorna", och allt är starkt, mänsklig svaghet och styrka.

Och tack Einar - det var roligt.

För en tid sedan läste jag Maila Talvio's 'Israels döttrar', och sedan av en händelse något av Bööks 'Jerusalem' och nu har jag bland 1 kronas böcker valt Tharaud. Den kom och det var om judar! Det är intressant - jag har målat så många jude-flickor, lilla Rika, Eva Slavatitska - ville måla en än. Bööks judiska flora som gör sig en gördel och en krona av ett gult fett ogräs som fläckar - hon kan ej välja blommor än. Ghettons barn. Lilla Nell var rörande, men hon dog i en vacker poetisk natur innan det allra hårdaste i livet kommit -

Ekenäs börjar grönska, litet på lönn, intet på äppelträd än. Och forstm. Elving annonserar auktion. Hur är det med ditt revir? är det avgjort ren, vart skall du närmast. Jag tycker litet du är som hemlös, trivs ej - det är ej bra.

Jag har allt inom väggar och inom mig - nångång - ofta - längtar jag efter ett atelierfönster, det skulle omstörta arbetet. Finns ej i Ekenäs. Och jag är nära 70 år för sent att bygga in ett, var stund hotar overksamhet, jag blir så trött av allt. Men vi gamla vänta ännu på den bättre dagen! Har kommit ut en stund skriver i trädgården - Sol, revir, allt gott önskar jag och hälsar

Helene

(forts. till 21.5.1929)

(På ett skilt blad följande:)

23/5.

ditt brev kom -

Denna Lautrec ger mer än andra, mycket mer glädje - och tänk, jag har sett mest på 'la Goulue et soeur' - den är det starkast måleriska, och i karaktär. Men du har rätt, den andra Goulue är kanske större, jag har nu 3 avbilder av den, en god. Och på Dethomas har jag sett, o, vad han är i karaktär med allt det andra, och starkt gjord.

Det häftet ger så mycket - vacker jockey med! Och på pojken har jag sett mest i v. Gogh - det gläder mig.

(På en liten papperslapp ytterligare följande:)

Undra om där är något jag ville ha målat? Kanske Gromaires
lilla Nue med gult (eller Lautrec) draperie.

(postkort, enligt poststämpeln 1.VI.1929)

E.

Jag tycker missförståndet med Gromaire inte kan få vara! Aldrig har jag önskat måla efter de rysligheterna. Menade blott att om de vore av mig skulle den gula vara den oskyldigaste den med den lilla Ronault-armen. Nej, inte vill jag måla det. - Här har innehav. sökt avsked från reviret. Hur vill du ej mot öster, fantasins land! och så vackert, och ett känsligt folk. Får du detta, Ekenäs, så nog är jag glad.

Tisdag kommer Magnus.

H.

Einar,

Med nästa l'Amour sänder jag Gromaire, och tager ett blad ut ur 'Negerkonsten för att sy en matta efter det - du saknar nog inte en flätad negermatta i den. Negerkonst är hemsk men ofta stark.

Den första judeflicka jag målat - utom i Beckers akademi - var Eva Slavatitska, som sedan blev kristen och frälsningssoldat. Edelfelt målade henne som spansk typ, solfjäder och mantilla. Den andra var lilla Rika från Lappviksgatan - d.v.s. man vet ej deras judiska namn, Eva Sl. förtrorde oss att hon hette Haffki. Sen var det den vackra Anna Sten, från Broholmen, hon satt för Bruno Aspelin med. Det blev ingenting för mig, jag blev sjuk. Den som hade henne nu! Ännu en vacker som broderade - minns ej hennes namn.

Nu ha tavlorna kommit hem, säg mig nu vad jag är skyldig dig för frakt och assurance. Och vad jag är skyldig de andra som lånat tavlor.

Vad tjänade det allt till?

Dr. Stjernschanz hade bett Magnus an hålla om Sjelvporträtt från Ateneum, och Läsande flickor akvarell, mer än två kunde de ej ta till Kiel.

Här är kallt, efter värme i tre dar - våren känns som en värk, nästan, i lövträdens och vattnets stad.

Får kanske hålla min hushållerska - en herre har försökt få henne. Livet är för oroligt. I Frankrike var ro. Magnus kommer tisdag med pensionen.

Helene

Vet ej om det passar Hanna att tala litteratur?

(På ett skilt blad följande:)

söndag afton.

Vi ha allt städat - det är ändå ljuvligt när vinden drar genom rummen natt och dag, det luktar vårluft! Narcisserna ha mycket knoppar, äppelträden - det vet man ej ännu. Plommonträden se döda ut, de är gamla och skyhöga - intet sköts, det är att arbeta för tjuvar. Min livkusk här har huggit ned sina äppelträd och planterat björk - det blev ingen fred. Det är som med Frankrikes sköna jord, det blir ingen fred för grannarna.

Ännu ligga böckerna på golven, hyllan har ej kommit än.

Stenman skriver vänligt, jag är så glad. Tänk vad han varit för mig! man ser nu efteråt så bra. -

Det mörknar, bilerna susa hem, det gör de ända till 2. Tänk om du ändå flyttade hit, och gjorde din erfarenhet, som andra.

Einar,

Nu säger jag först, lev din sommar i ro! skriv ej ofta, skriv ett kort nångång - sen får jag höra vad den hämtat dig.

Där var hos Gromaires herre och dam något, men en mekanisk fond störde mig - den lilla 'gula' var mig närmast. Ronault i sitt elände säger jag aldrig ett ont ord om, han har uppfattat något som väl finns i universum, det är för starkt att vara lögn. Han har linjer, och han gör inte lasten till en Guys-angenäm bekantskap. Negerns sjäsliv är långt från oss, men för mig har han funnit uttryck för mysticism och starkt lämnat detaljen, därför ha vi européer nu att lära. Allt är sagt, allt är utpetat, försötmat, vi är så trötta på det, för i vår själ finns andra djupa instinkter. Kanske kriget släppte dem lös, vet ej, vi få forma dem än. Jag är gammal och vill gerna vända mig bort från vart mod för dagen i konst, ser intet just - jag stannar väl - vad gör det, allt blir så snart gammalt. Men jag borde erkänna mer det nya, det är deras, de ungas själ. - Ja, farten, maskinen, bryr jag mig ej om, och inte teosofi -- För mig är kristendomen det som kan närma människor bäst till varandra - jag menar ej kyrkan utan själen däri. Läste Melartins "Credo" - en fin man, men jag vill ej tala djupare om det.

Kanske den bästa modell jag haft, den jag nu har, en 17 årig, hy, hår i matt blont. Men varför? alltid detsamma, 2 dagar arbete, så nån sjukdom igen ligger i dag, i går, förgår. Det har blivit så, allt mer.

Dora skulle nu komma sen jag fått modellen till 'torkpunkten' - när får jag? Snart slå äppelträd ut, ett är vitt redan, andra utan löv. Prinsen har fått det "första 'brevet på 15 år", inte om blommor och sol (det har han väl där) utan om kärlek - så i allmänhet. Om du älskade nån' långt borta, ville du höra om blommor bara, ville du inte veta hur hon kände? Prinsen är en enkel oriental.

Dora säger "res" till mig "och dö i ett dike". Sen tala vi om kläder och trasor aldrig om nästans fel.

Lev din sommar i ro - tänk ej på mig. I höst tänker du igen. - Ja, havet, var jag inte i går med själ och hjärta vid Atlantens kust, tyckte där skulle jag sitta och se. Men i brist på det - söker man vägen i en människosjäl, släpper ej den. Derför är storstaden god, där gå människor. Människor är det bästa - Helene

29/6 (1929)

Einar,

Det är härliga sommandagar - jag vill tro det är så där med! Nångång har jag modell, men också mitt sommarfrämmande. En afton kl. 9 dr. C. som haft en "bråkig tid" med resor sjukdom och arvsutredning" Det är så med änklingar. Sen Dora som ger en viss lättare syn en dag men jag nöjer mig inte med bara det - "så ett felsteg, så en ånger", det är en annan lära. Så en "fel"målning, så ett nytt försök! så i allt - Modellen jag har är fullkomlig - men o, så litet av ungdomens mjukhet, skönhet, jag får fram - då finge jag offra all charme göra det löst - se, om vi få bara en glimt av skönheten fram i en målning få vi resignera resten, vi - jag - kan ej få mer. En första teckning är så styf, men den påminner om Matisse - jag bara följde linjen i naturen, och nu börjar jag tro han gjort så med, när jag ser resultatet. Tills han såg resultatet och ville det härnäst - det var farligt göra en bra sak - många. Ingen l'A har kommit än, intet nytt att tala om. Jag kan ej analysera som du, tycker bara om ibland. Vlaminsk känner jag alltid igen på glans eller mjukhet, du vet nog, det smältande. Gromaires första bild jag såg, för 6 - 7 år sen, var en ulligt målad fru. Ronault har något hemskt, men inte simpelt, något universellt, vet nu hans väg. Visst är det intressant, vad visste jag utan l'A. Har fått Åbofrimärken - Njut av sommarn i fred!
Helene
Du är 20 år yngre i detta.

(På ett skilt blad följande:)

Dora är inte konstnärlig - i målning, men hon livar och ser i naturen. Vi åkte kring Hagen (x), det var min sommarresa, och underbart, vi åkte i tjärdröpp från taken i staden, och över en arbetares hammare - han smålog mot henne - och när hon rest är jag densamma som förut --

Gånge Rolf är pina, ren på avstånd.

(x) blommande doftande snår ett tak av löv, och en glimt av vass, sjö, hela tiden.

Ursäkta det är ful färg på frimärket!

Dina brev komma mest tisdag hit.

mes på ett särskilt sätt ilakten från en stor, jäsande, i våldsamt utveckling stadd nation, och detta är den egenskap som gör den fängslande. I fråga om hjälteädyrkan ha amerikanerna ändrat smak. Förr skulle hjälten (i Jack Londons och Rex Beachs böcker) kämpa sin kamp under årtal; nu däremot är det den enstaka hjältemodiga bedriften, som tjuvar. Charles Lindberghs *The Spirit of St. Louis* innehar rekordet.

*
Den tredje typen äro de böcker, som behandla unga kvinnors vardagsliv. De båda riktningar, som härvidlag göra sig gällande, representeras måhända bäst å ena sidan av Booth Tarkington och Mc Avoy, å andra av Lindsey. I dennes böcker härska den grella verkligheten och ärligheten. Båda typernas arbeten röra sig på gränsen till det omoraliska. Lindsey samplar lasten, frivollteten, under det Tarkington och Mc Avoy behandla den på samma sätt som Michael Arlen i sina romaner, d. v. s. det är andan från Hollywood omplanterad i litteraturen.

*
Hur annorlunda blir icke intrycket av Europa i den spegelbild, som „böcker som köpas” skänker. Detta är i sanning den gamla världen. I Amerika ha författarna tillräckligt stoff inom landet; för Europas vittra män räcker inte ens det nuvarande, och framtiden intresserar föga. Som så många gånger förr i tiden av nedgång, trötthet och betryck flyr fantasien till svunna tider och fjärran länder. Vad Ryssland frambragt av nya ting, blir i detta sammanhang helt sporadiska företeelser. En Kollontais, Gladkofs etc. verk äro lika den ensamma svala, som ej gör någon sommar. Den sociala revolutionen, kollektivismen, har ännu ej dokumenterat sig. I stället talar Europas lästa litteratur om minnen och individer. Galsworthy, Feuchtwanger, Wells m. fl. fly i sina verk till svunna dagar, skandinaverna likaså. Aldrig har det väl heller skrivits så goda och så långa allvarliga, psykologiska romaner på total band som nu (= Familjen Thibaut t. ex.). Bort från nuet! — Aldrig ha reseskildringen, biografier, kulturskildringar haft en sådan publik som i dessa dagar. — Bort från den trista vardagen. Den europeiska motsvarigheten till Tarkington och Lindsey, Dekobra och Arlen, roa inte européerna genom att väcka något slags ungdomlig nyfikenhet på erotik, som fallet är med dylka författare hos amerikanerna. Nej, i Europa roa de genom sin blaserade erotik.

En ny värld och en gammal, återspeglad i allmänhetens bokköp — vilka olika bilder! Studier paa Livets Vei. —

han tog hand om Gladkoff - o. så rotif - i sin tid!
För hans ordens till sin tid!

EN

2 februari 1929 - N:o 28

Vi och böckerna.

Tidsandan återspeglas i litteraturen, tidens smak i den bokköpande allmänheten. Våra förläggare intervjuas efter julen, den tid då en bildningssökande svensk anser sig böra öka boksamlingen med en eller annan volym, om julens succésverk. Amerikanerna gå ett steg längre. Vart är ofentliggöra förlagen titlarna på den gångna säsongens „best sellers”. Går man igenom dessa listor får man en aning om vad världen läser. Den nya världen är förvisso också med på noterna, om den än är åtskilligt efter den gamla i fråga om tiden. Detta märkes mest på de sociala romaner, vilka jämte hjältebiografier och romaner om unga kvinnors vardagsliv utgöra de tre stora typerna. Över den sociala romanen vilar något friskt och hurtigt, präglad av det genomlevdas saktighet. Det är i grund och botten samma problem, som intresserade Europa för trettio år sedan, och som då funno sina tolkare i Zola, Ibsen m. fl. En roman som Lewis Nain street är i grund och botten en rätt gammal historia, dramatiserad av Ibsen, gjord i romanform och full av tragedi av Flaubert, och slutligen behandlad av Björnson med hans ljusa lysyn. Likväl fånglar Lewis' bok oss genom den ungdomsfriskhet, med vilken den är gjord. Den är inte litteratur, utan upplevd i verklighet.

*

Bakom dessa nya verk av författare som Upton Sinclair och Sinclair Lewis förnim-

*Ja det är
konstigt om
boken
Jettie
med en
måling*

10/3 -29

Einar

Nu har Tyra känt sorgen! - jag beklagar henne djupt - Men hon har inte sett lidandet - vet du det är tyngre än sorgen - jag kan aldrig tala om det.

En grav ger en viss ro.

[---] besök - och jag skulle få se Tyra, barnen - så glad jag varit och hur böckerna ordnats ren - ! Först hade vi sett på Lautrec, sen på van Gogh - men allra först på en bild jag fått, så den inte skulle stått och väntat sedan hela tiden.

[---] glädje var stor - allt hade jag färdigt vad jag skulle visa, och tänkte mig den nu var friskare än sist, för jag tyckte inte om dig då, du var trött, utseendet - men [---]

Du hade väl rätt om Oslo - det kommer inte igen ett sånt tillfälle - men jag har tyckt jag ingenting har som är värt att ses! Jag ser min svaghet.

Hade väl ändå gjort det - som du säger, och står för utgifterna. Så här ser Stockholm affären ut.

Jag begärde 800 kr., Haartman frågade om priset kunde "reduceras" Nat.Museum hade "ett snävt anslag", bad om telegrafiskt svar. Jag telegraferade "antar det pris som ges" - inte var det tid att fråga och svara. Nu vet jag ej än vad de givit. Om de givit hälften ser det ut så här 25 procent till utställningen, 20 pr. på summan (600) till Ekenäs i skatt, 5 pr. till ram, diverse annat t.ex. en skiss jag gav för sittningen - låt oss säga 1000. Det blöve 1000 mk. för mig, 3 månaders arbete.

Men jag gjorde allt detta för äran.

Nu har jag inte orkat arbeta på 1/2 år och utgifterna är fördubblade denna tid av orsaker du vet, i hemmet.

När skall detta repareras om jag inte arbetar.

I dag skall jag försöka sluta Stenmans tavla - och nu! hör jag Olgas röst i köket, man måste sätta sig in i hennes sorger och tankar, intet arbete -

Många gäster har jag inte nu - Dora ber jag inte komma, hon vill stanna över natten och jag orkar inte.

Vad har jag nu åter glömt? jag måste gå till Olga.

Tack för alla dina brev, det har jag sagt förr - och förlåt mina slarviga - tanken är svag -

Helene

Att du skall ha besvär gör mig mycket ont - men jag orkar inte

(postkort, enligt poststämpeln 13.III.1929)

E.

Ett brev från Gauffin, Stockholm, att ett misstag blivit begånget i katalogen - det stod ett flickhuvud var till salu, och så var det inte till salu, det var Engberg's - och så var den historien all. Jag trodde just inte på den
H.S.

Vad gör jag i Oslo!

14/3 -29

Einar,

Här är Dr. Gauffin's brev, jag har vid närmare besinning svarat honom kort men hövligt - att jag inte har något att sälja.

Men vad sägs om en komissarie som säljer en tavla i privatego, och basunar ut i radio, press, och brev att jag sålt så ärofullt! Icke ens ett museiköp tycks behöva göras tillförlitligt - och det gör ju ingenting att mitt namn och rykte blir förlöjligt med en "refus" sedan! Han är absolut tyst nu.

Jag vill nog helst, om det inte vore för de nya du besvärat, taga bort mina arbeten från Oslo, som en protest mot behandlingen. Min anmälningssedel och lapparna var i god ordning. Och genom köpet narrades jag att anslå pengar till transport av de nya tavlorna till Oslo! De borde få betala den, föreningen Finland-Sverige.

Man skall bara alltid tåla, tåla --- men vill ej väcka uppseende ändå.

H.S.

Det är bra du ej kommer med barnen - för en tid sedan dog ett barn i skarlakansfeber - nu ha två sjuknat, den ena dött.

18/3 -29

Einar

Jag minns jag satt och väntade dig, rummet började gå runt jag höll på att falla - jag lade mig ett ögonblick, då kom du. Hur ofta tror du hjärtat bara knyckt hela tiden - det är överansträngning säga läkare - aldrig har jag sagt det - Men jag är aldrig så som jag borde vara. Visst vill jag ha en god stund, för det, med en vän - men jag vet också jag får kländer - Icke är jag alls ledsen mer för Nat.Muséum - jag sade då Gauffin 'om de önskat något var det ära nog för mig'.

Men jag var först sårad av det gamla ödet, givas - tagas. När en Haartman slarvar och jag får gratulationsbrev så får jag dementera, skriva oändligt. Det är löjligt att jag trott. - och han är ännu tyst. Jag är icke så förtjust i honom nu - jag önskade ju icke något annat än att han sagt mig var felet låg. Jag tänker aldrig säga ett ord till honom -

Vi ha haft en liten förgiftning nu, alltid något ont. Surmjölk som smakade metall, har säkert stått i illa förtennt kärl i mjölkfruns hem. Mina blev ganska sjuk, jag med. Detta är allt om sorger. ---

Du har vakat om nätter och skrivit brev för mig - det är tungt. Där är den nya l'A. De gamla vackra - men, jag ville ha nytt vackert nu, och vet du jag finner intet riktigt vackert. Kanske mitt fel, jag kan ej gå med i den nya riktningen - är gammal. Det betyder inte något dåligt, allt blir gammalt, allt som är nytt. Jag tyckte om ett tyskt snitt.

Du skar ut Waroguer varför? - tack för det.

Är du inte trött på allt detta nya, hårda, glansiga, där människan sällan intresserar.

Vet du varför jag är rädd för Oslo, där lever än frk. Backer hon som målar så fint, helt och samlat, hon är fulländad. Och hon skall kanske se hur litet jag nått - splittrat - svagt - Jag har det obehagligt

Det är inte sagt någon vill ha Porträttet, då håller jag gerna sjelv. Modellen sade härom dan "när jag får mina växlar klara skall jag köpa tavlor av fröken" - det var välvilja. Inte för att det sker i framtiden, eller jag vill. Det räcker nog åt mig, jag har ett så dåligt hjärta.

Mars-luft som tager på. Vad ville jag egentligen vet ej - det är det tunga, jag önskar intet mer. Då jag inte fick måla i Frankrike.

Med hälsning till Tyra

Helene

I sommar kommer du - den korta vägen.

(På en liten skild papperslapp följande:)

Jag kunde icke måla Stenmans 'gumma' - tager den gerna tillbaka - nu har jag sluppit den!!

palmsöndag (24?-III-1929)

Einar,

Jag sänder en hälsning till påsk - god påsk! Det är så stilla i luften här, vått, lätt mulet - det är aprilväder, och den grymma mars är förbi. Gudskelof! Många klockor har ringt, och det ger ro, det är överståndet. Om man kunde taga allt som ro.

Läste i brist på annat Doras 'Anatole France' avskyvärd. Men ett par saker var bra, "det är icke intelligensen som uppfostrar andra, utan karaktären." -

Du vet jag väntar en god makt skall bevara mig, och en gång är det överståndet.

Det är underligt med Stenman, varför vill han ha mer arbeten när det han får är dåligt. Jag tager det som han ger det - det är bra för mig.

Olga skall åter ha hjälp, åter flyttning hon är uppagd |sic!| i bostaden, åter intyg för kommunalhjälp - 8 månader ha alla tankar varit för henne. Men, o, om man kan hjälpa en människa. Tankarna rivs bara var dag till den, och den, och vad de alla fråga.

Här finns den målning jag ämnade för h. Hällström, men av mycket arbetande har den blivit en skiss till slut, vet ej om jag kan visa dig den, hade tänkt när du kom i påsk. Det är en liten flicka, i gården, som mer och mer får ett djärvt utseende, kan ej fortsättas med. Tänk, det har ordnat sig - Stenman har fått, Kahlroth fått, Syrjänen något litet, Jokinen är fängslad, frun gjort konkurs, är ej bunden där mer!! Appelbergs få se på skissen av Måns, om de vill. Så är det bara familjen Hällström - om de ännu vilja se och pröva, det är intet dyrt, 6 löften nästan klara!

Har frågat om Magnus vill annonsera efter en av mina gamla målningar ett huvud från Colarossitiden, flicka med ljusröd mössa, m.m. Jag skulle måla efter, och äga. Så mycket om affärer.

Jag har planterat om de blommor som överlevt vintern. Framför trappan har hon lagt granris, där är ett litet band på en kvist - där har hängt ett äpple i julas - vad det är länge sedan. Jag hoppas du har hemmet så som vanligt, att allt gå i ro, som det skall. Och jag förstår så bra du måste ha dina tankar på många håll - på tjänst, hem, skriftställer, vänner, mig, - jag vet det sliter.

Jag kan ju inte mer - och alla är ledsna på mig. Vad det är rysligt. I gården säga fruar de nog vill komma och hålla mig sällskap! -

Hav det nu gott, och tag påsklov - hälsa Tyra. Och om man kan tänka bara på en sak i sänder, det man då gör, så går det nog -

Läs ej de utklipp jag ibland sänder, om du ej har tid, och återställ aldrig. Denna bild, ett ungdomssjelvporträtt har Anna Wiik sänt mig - den tiden kände jag ej Marie ännu -- det ligger bredvid den rysliga Marie Louise och Sager-Nelson på mitt bord - Hav det gott!

(forts. till 24.3.1929)

som några dagar tidigare hade dött i fattigdom och elände.

På sin tid firad av hela Europa, hade hon förtjänat en stor förmögenhet, som hon sedan hade ödslat bort på det däraktigaste sätt. Sedan hade hon uppträtt på marknader och hade till slut livnärt sig genom tiggeri; nu var hon död i fullkomlig glömska. Icke en av de många människor, som på sin tid hade beundrat henne, hade vid underrättelsen om hennes död känt sig uppmanade att ledsaga henne till hennes sista vilorum.

EN GIFTASLYSTEN KVINNA.

om det planerade museet och har därvid yttrat, att han är tacksam för att hans gamle vän Ford har upptagit idén och även låtit realisera densamma. Han likasom Ford tror, att museet skall inspirera den amerikanska ungdomen till nya uppfinningar.

FIRAD DANSERSKA DÖD I GLÖMSKA.

På sjukhuset Laritolsières lilla gård stod för kort tid sedan fem kistor, den ena vid sidan av den andra. De innehöll de jordiska lämningarna av fem fattiga människor, som hade dött på sjukhuset. Framför varje kista hade den dödes familj och bekanta samlat sig, och på kistorna lågo kransar med långa band, på vilka lästes: „Till vår kära tant”. „De sista hälsningarna till vår granne” och dylikt. Men en kista stod alldeles ensam; den var icke prydd med en enda blomma. Då sjukhusförvaltaren meddelade, att det var denna kistas tur att bäras bort och att sorgeföljet skulle ordna sig, var det ingen, som rörde sig. Endast likbärarna buro bort kistan och satte den på likvagnen, som hastigt körde bort till kyrkogården i Pautin. Här blev kistan utan större ceremonier ned-sänkt i jorden. Det var den förut så berömda danserskan Louise Webers begravning. „La Goulue från Moulin Rouge”,

annat de berömda St Anne-skogarna, vilka höra till de största i Finland — mil efter mil bara skog, ändlös jättelik ödemarkskog, där suset går i topparna högt upp, medan tystnaden nere mellan stammarna lägger sig som ett järnband över hjärtat på den som icke är härdad. Där

La Goulue

(postkort, enligt poststämpeln 25.III.1929)

E.

Tack för brev - där var inga utklipp. Bilden jag sände förskräcker mig - var det min ungdoms inflytelser? Kanske Grauze? Ser heller på rysliga Marie Louise, Goya. Magnus har börjat forska efter Colarossistudien. Snö i dag.

H.

Tyckte också S's (1) barn hade underlig typ - hustrun såg bitter ut.

(1) Sallinens E.R.

10/7 -29

K. Einar,

Jag sänder tack för brev, gratulationer - hur minns du alla dagar? hur finner du tid till allt?

Du har inte haft sommar - och jag har haft, är så nöjd ren - väntar så litet av litet mer, att en god dag är underbar! Sol ha vi haft, och nu regn - piskande regn och storm. Det är Atlantväder, det vidgar närborrharna, man är där, och känner sig frisk - en dag, ung. Och så fyller man 67.

När jag sade konst blir snart gammal menade jag inte dålig, gammal konst kan vara god, minsann! blott att modet växlar snabbt, expressionism och kubism är så gamla Varför då alls följa ett mod - hellre söka ensam. Den finhyade flickan som blev blankt purpurrod till sommarn måste målas i höst när hon bleknar. Hon är fin. Den vackra flickan som lämnar Ekenäs i slutet av juli måste målas nu. Skönhet är farlig, man måste taga stadigt på den. Hon är nu målade med stora tag, som Daumiers "Revolte".

Smickra mig inte - jag har aldrig varit något.

I dag kom l'A, i morgon får du den - och Tulenkantajat som hittat hem I l'A en Daumier, han är rolig att se. En Matisse är kanske inte så illa men hård, stämning kanske? En Vollotton såg jag gerna, och en Durand-Rosé- som också var min Concarneau-tid Har nyss målat en Bretagnebild som jag inte målade där, bara ville måla.

Här är så litet att säga - du får höra om de döda - jag med - I Hyvinge har den man tyckte var ytligast, en frk. Ray, så önskat få dö under sin svåra sjukdom - hon blev frisk, d.v.s. lever. En som inte ville dö, dog. Jag är tacksam för var dag - jag älskar livet, men vet döden är barmhärtighet när det blir för svårt -- Mätte du och Tyra och barnen få sommar! Mätte du få revir som du önskar -
Helene

När jag vet gamla brev granskas av H.W. blir jag rädd att skriva. Ingen vet något om mig ändå --
Har gamla Olga som gäst i dag.
Vad är detta för ett märke, fick det nyss på brev.

(15/7 1929)

"Stora ilska bromsar surra i den orörliga rymden. Allt tynar bort, vattnet skämnes, hafvet torkar ut, himlaranden slutes tätt till jorden som en flugkupas lock, och jordens andedräkt är full av gårdagens ångor, giftiga som den luft, som redan en gång gått igenom ens lungor.

Ett tvåvåningshus, hvars öfre våning uppbärs av hvita kalkstenspelare, är mörkt, men dess fönster stå på vid gafvel. Plötsligt tändes ljus i ett hörnrum, och någon vandrar med ett ljus i handen genom hela våningen. Vandrande ljus! Ett fönster tändes, ett annat släckes. Man hinner icke se något, blott skuggor fladdra, stora, formlösa, som ljusets låga kallar till lif på väggen. Kanske håller någon på att dö, andligt eller lekamligt; en doft af kamfer och mysk strömmar ut på gatan... Ljusets låga fladdrar, fast icke en vindfläckt förnimmes. Och åter gapar fönsterraden tom och mörk.

Natten är het och kvaf, tanken trött och ansträngd, flämtande som andedräkten. Vi få aldrig veta allt, icke ens om oss själfva.. Ljuset vandrar, ett fönster tändes, ett annat släckes, och skuggorna sväffva öfer väggarna... Aldrig äro heller alla själens fönster upplysta. samtidigt En aning vaknar, men innan den hunnit taga form af en tanke, är den försvunnen, borta; den har upplöst sig i intet, sväfvat tillbaka bortom själens gränser.

Våra själars fönster äro mörka: där inne går döden fram.

Aino Kallas.

"De farande skeppens stad"
och andra berättelser.

Ville du jag sökte den åt dig för 7 de sept.? Har du den ren? den är hemsk, men så vacker.

Det är roligt sträva utan att veta vad man når. Irja Johanson har kommit hem, par veckor så reser hon bort - för alltid. Hon är mjuk i färg - det får jag inte fram. Kom man ut i det mjuka ljuset i ett annat land! man kommer ej, hårda bruna ting målar man, eller det är platt som i Hyvinge -

Regn, men god luft, här. Önskar allt gott!
Helene

Einar,

Jag har haft stort nöje av mannen som visste vad vila var, vad han har rätt - vila är ombyte, Icke behöva bruka sina muskler, allt fås färdigt, nytt för ögat, ingen befaller - hans luktsinne är bara inte så utvecklat att staden genererar, människomassan inpå en. Och vad han kan säga det målande. - Ja, "målande" är inte mera korrekt, för målande ger inte mer en bild av verkligheten, Jag tror inte de kvinnokroppar finns som l'A. ger -

Det kom något jag tror är l'A., skyndar inte att se på det, äter först, men det är åter en bok från dig! Nu skall du ha tack, fast det är orätt när det blir så mycket, jag har så roligt av den! En gång har man roligt av en ny. Mest tycker jag nu om "flicka med frukt", sen ett huvud, sen gammal kvinna, och 'drickare', de med 6 finger. Tycker om de första mest. Sedan får han något uttrycksfullt, men hårt, kallt modellerat, värmen är borta.

Det är så intressant allt, alla hans förebilder, för han har! Varför stannade han ej vid det första, eller vid det antika flickhuvudet Det är santt man kan ej stanna, upprepa.

Nå, han har målat vackert en gång. Det sista är fulast.

Ja, tack Einar, för dyrbar bok!

Vill du se på den nu när l'A. kommer härnäst?

Ann-Marie var här i går, ansigtet längre, mer Reuterskt, själen på samma punkt, Om hon kunde komma över en viss gräns hon har. Vad är här för resten? brådska att sända till Stenman, just då Magnus sagt han är borta - det är underligt och slutar ej bra? Nu frihet att måla igen.

Don Q. kom från en veckas färd till Stockholm - jag säger 'det är en vacker stad', "åhja men Visby var intressantare" - "det var väl roligt, och att ha en syster med att meddela sig med?" - "det hade varit roligare ensam" - men varför! frågar jag - "dendär omsorgen" och han skrattar litet, hon hade tagit vård om honom!

Ditt sista märke var inte stämplat, du kan använda det igen Nu är Mina i kyrka och jag går ut i trädgården att skriva till Helena W.

Har läst en bok från Peru, Thorton Wilder's "San Luis bro", kraftigt givna bilder, personer, spansk, vacker ofta, intet onödigt - spansk. Och Ebba Paulis, Eremiten II. - där är för mig.

Dora har så tyckt om Kyra Kyralina.

Nu få vi än en lång sommar.

Allt gott, och tack än för glada stunder.

Helene

Var hamnar du nu till sist? Ann-Marie sade villan var så vacker, E. Allan Poe'sk, dyster. Att du ej ville bo där! (1)

(1) [Anmärkning av ER: Finnälän huvila Ähtärissä]

31/7 -29

Einar,

Du har tid att skriva 'långt', och vänligt! Men vad har du gjort? varför dessa pengar? 'Tujan' skulle ju vara ett julkort - och så tog jag 500, det var illa - och nu 500 igen, vad tänker du på! En annan hade gett 300 och detta skulle bara vara ett julkort. Nu har jag tänkt 'vad skall jag göra! Inte tycker du om kanske om det sändes tillbaka. Om jag nångång kan betala denna skuld med ett verk? Jag var så oförberedd på detta Tack hjärtligt t.v..

Vad den estländska tvätterskan var vacker! det slog emot en strax. Du får den snart. Ja, vackra glasmålningar var där i l'A., en i "tvätterskans" anda. Nu har jag så mycket att tacka dig för, i dag!

Jag skall rensa blåbär till vintersylt, soppor, Mina skall koka kall braxen och fisksoppa på småfisk, mattor har hon tvättat vid sjön - sommar - omsorg! Härligt väder, ibland hoppfullt - ibland - . i sinnet. Hade Irja här i går, hon kan bli grov med åren, nu är hon mjuk.

Du sökte ej Ekenäs, såg jag, det var förenat med föreståndar-tjänsten, till det andra önskar jag dig lycka! Om du ändå fick det du önskar!

Tänk på dina barn, skicka inte pengar och dyra böcker till mig!

Nu kommer snart den gamla hushållerskan, tror jag, denna dag är orolig.

Hjärtliga hälsningar
gamla Helene.

Fick ett ark med 20 kyrkor - nu är de slut på posten, fick några 'båtar'.

Einar,

Det var tungt att vakna efter par timmars orolig, tyngande, sömn - men så kom ett vänligt brev! det ger så mycket.

Du är snäll - Här går allt bra, utom kraften.

Har tänkt på - om du skall flytta! - här finns en skolvaktmästare som brukar utföra flyttningar ensam, tag en sådan, trötta ej ut dig. Tag honom - ja, jag ansvarar ej.

Den 'som ej kommer över sin gräns', tänk jag hade lust säga henne att hon aldrig upplevt något, bara sig själv alltid. Men törs man - Kanske bäst för nerver så.

Här är nu Derain, tänk så intressant med l'A. bredvid. Och sådana Matisse! är det verkligen så, så sorgligt.

Och sen blir man så glad över en Degas, en vacker Degas. Och tänk att se kvinnoformer igen! de modärna ha skapat en kvinna som inte finns i fulhet. Det är för att den verkliga är så okvinlig.

Jag har börjat tänka att - nej inte det i dag -

Måste ut och få kraft igen.

Ja, låt dina barn få leva sitt liv, klandra ej allt.

Med hjärtliga hälsningar

Helene

En gång skrev jag medföljande ur en Poe biografi - kasta bort det. [På fyra skilda lappar följande:]

Börjar läsa om Edgar Allan Poe - det var hans första teori att Skönhet ensamt, icke sanning, skulle vara konstens mål. Hans hustru - ett blodkärll brast när hon sjöng - hon blev räddad till livet, men det upprepades ofta och han går i en ständig ångest, för döden, eller för att det åter skall hända om hon är bättre. Nervös, kan han inte bära ångesten, han dricker - hennes död var i verkligheten en avspänning i hans nerver, men han är ej som ~~en~~ rätt klok.

Det första året efter hennes död skriver han bara! Ulalume, hans mest musikaliska poem.

"Han ingår intet nytt äktenskap ty han har alltid haft en känsla att de döda ej äro helt döda, han skulle göra henne olycklig!

- denna känsla går igenom hela hans verk - men han är några månader förlovad med Mrs Whitman. Han bryter. Sedan sades han skulle gifta sig med sin första kärlek, nu en rik änka. Men, han gör en resa och blir i en stad, kanske redan drucken, tagen av banditer som ge honom whisky för att få honom att rösta för sig vid ett val, sen överge honom som sjuk - en vän får veta, för honom till ett hospital, där dör han --

Hans poem äro inga avsigter, de äro en passion hos honom, säger han Annabel Lee publicerades inte under hans livstid -

Han blir litet ohygglig, och nu skall jag säga dig en hemlighet - när jag började måla efter Greco blev han obehaglig, för mig.

Komposition "korpen" - han frågar sig i början om han skall använda händelser eller ton.

Man måste ha slutet, upplösningen i tanken, hela tiden.

'The Raven' skred framåt som ett matematiskt problem, ingen inspiration, intuition. Han ville göra ett poem som passade publik och kritik. Det måste vara så långt att det kan läsas i en 'sittning', annars störa världens affärer intrycket. Längden

(forts. till 7.8.1929)

skulle motsvara intryckets styrka, här bli 100 linjer (strofer) - det blev 108. Har alltid för ögonen att Skönhet är det enda målet. Han söker en sorgsen ton, den rör känsliga till tårar. Han väljer refrängen nästan alltid lika, men ~~med-olika-innehåll-~~variation i innehåll. Han söker ett melankoliskt ord - nevermore, sedan förevändning (pretext) att använda det - en människa kan ej säga det så ofta - en korp, (dåligt omen). Han söker en melankolisk händelse - döden, en skön kvinnas död och kombinerar med korpen och nevermore - om man nu tror! han hade förlorat sin hustru - nej han hade inte förlorat henne då än!

Skrivet för 2 år sedan läs ej om du ej vill.

[Följande, på en skild liten papperslapp skriven anmärkning av ER bifogad till brevet:]
'el Greco blev obehaglig" -- varför. För att han ~~var~~- målade starkt; stark; när du (Helene) skall ta ut en detalj, då är den ej håller sedd så stark, helt som den fordrar. Du ser allt men som helhet, Greco blir obehaglig.

torsdag (15/8 -29)

Einar

Så mycket du skriver, så mycket innehåll. Inte tror jag heller "the Raven" är bara beräkning det är rent av inte möjligt, han har bara tänkt detta medan han skrev, kände, allt sjöng inom honom - han kan ju inte vara annat än poet, om han också ville.

Modigliani, så gripande, nöd, död, och andra bli rika på det - men vet du, ingen konstnär är stor i medgången - man behöver gripa allt ur sitt hjärtas djup. En Modigliani i sista l'A., nätt, eller känslig.

Nu har jag något jag inte borde tala om - en bok, ett häfte - borde inte tala om det före den 7 de. Men jag är litet osäker. Det var något du önskat och jag frågade Akad. Bokh. om det fanns - nej de hade det inte. Men efter tre dagar kom det, de offererade det. Och jag har inte hjärta sända det tillbaka fastän det var ett grått, slitet häfte - smutsigt -ser ut som om det legat länge på deras bord, eller vore antikvariskt. Du köper ju ibland antikvariskt det som ej mer finns i handeln, kunde jag ge det åt dig? Säg nej om det sårar dig - det finns nog ej annars, detta häfte just, Jag ville gerna sända det före den 7 de.

Har jag talat om mina besök, 8 på 5 dagar, Helena W, i går, till 9 afton. Hon hade med sig målningar, så vidt skildt från mitt, realistiskt, bra som små holländare. Söndag Fru S.Schauman, entusiast för den nya franska riktningen som är "vetenskap och intuition", hon såg mot himlen och sade målarkonsten skulle ej dö, den skulle gå mot idéella, sublimes mål, några vetenskapligt avvägda rena färgfläckar ge en de högsta känslor.

Så var det.

Lördag var Bergsråd Serlachius här Jag hade bara en el. två började, han tyckte en såg intressant ut, och jag skall sända sen' till påseende. 'Men jag köper bara det jag tycker om' sade han, och det är behagligast för mig. Han hade för ett år sen köpt från Kahlroth "Studie för en ängel" och tyckte mycket om den. Den var färsk då och "fritt målad" sade jag. "Varför målar frk. inte alltid fritt" Ja, man söker karaktär efter modell - (x)

Nu har jag gjort en skiss av en liten tjänsteflicka i gården - Gallén hade tyckt om att måla henne mager, svältfödd, mörk - lördag reser hon bort. Sen kommer skönheten tillbaka - men den lilla har kanske större skönhet - O, så trött jag är.

Du har då haft trötthet med, med så många! --

Åska och mörkt i morgse, nu litet sol, jag måste ut att köpa något

Tack för brev!

Helene

De blå lapparna har jag haft här två år, tyckt det var för slarvigt att sända.

[(d.v.s Poe-referaten) - anmärkning av ER]

(x) "vad betyder likhet" sade han.

24 aug. -29

Einar,

Du har varit i Helsingfors - och jag fick inte se dig. Det är väl mitt eget fel - och den knappa tidens.

De som kommit ha stannat en stund, H.W. längre - förlåt om jag en gång sårat dig!

Ännu är modellen Måns i östra Finland, borrar för jordprov - det är för tidigt att tänka på pris då, och jag vet ej om jag kan begära mer av en Serlachius för det han är rik - Fick nyss en växel per flygpost från Stockholm - sade jag det ren? det var Stenman Jag satte in allt på bank för det är slut snart med arbete --

Sommarn är förbi, höstaftnar ren. En sista solig dag var jag till Hagen, på berget, Mina hade kaffe med, jag ritade -, har nu ett minne av sjöluft, en plaskande and vid stranden, och årtullarnas ljud när en roddare for förbi. Det ljudet minns jag i vinter sen'.

Jag sade också S.S. att jag inte trodde på vetenskap, bara på intuition. Det hon skriver i Pressen, sist om Duncan, är så intresselöst, så okonstnärligt

Känner henne så litet att jag säger vad som helst - men Helena W. en gammal vän som ej kan mer gå ut ur sitt, henne lämnar jag i fred. Ja, jag ljuger inte heller.

Jag säger till dig vad jag tänker i konst.

Fru Grönvold i Berlin minns mina ögon skriver hon, och en dag var jag så i hennes tankar att hon måste skriva. Hon har efter kriget förlorat hela sin stora förmögenhet, men säljer ett av de konstverk mannen samlade, när hon måste leva. "Lau" hjälper henne och säger hon ej får slå ned på prisen." Så har denne Bernt Grönvold med sina idéella intressen sørjt för sin hustru.(x) "Häftet" är inte bara utanpå smutsigt. När jag känner mig dålig vill jag helst ha det på väg till dig - öppna när du vill. Och tjänsten! är det nu så - det går som det för någon orsak måste gå, det har jag sett långt efteråt, men det kan vara tungt. Och tungt ha du och Tyra haft det med främmande Ingen stadsbo med en timmes främmande vet hur landsbon har det - och småstadsbon - mat och mat!

Så intressant om Poe - man vill nog dölja alltför känsliga punkter.

Nu skall Helena W. skriva om sin ungdom, och jag var med - men ingen kan skriva sanningen om mig, all lycka all sorg. Vad livet nu är lyckligt, men hälsan! - Du är bra god som skriver om konst, om Poe - jag kunde då, i Tauchnitz, inte läsa allt om hans vetenskapliga utläggningar, bara om hans liv.

Vad minnet är dåligt, se jag känner kanske 10 personer, och jag lever med i deras liv, lever deras liv! följer allt - och jag är trött nu. Kanske är det 15. Men det är rikedom att få göra det.

Har inte läst på länge, nu har jag Strindbergs 'Historiska Miniaturer' här och Oravalas 'Ödemarkens Profet'. Måste också se på naturen.

(x) Men så hemskt spiritistiskt hon är, ohygglig -

(forts. till 24.8.1929)

31 aug.

Jag var så glad över ditt brev då, och tänkte så mycket på vad du skall skriva om Poe - så jag inte hade hjärta sända mitt förvirrade trötta opus - du skulle ha litet fred. Kanske var det illa. I dag ett nytt brev - och vad jag önskar du ändå skall få det revir du ville!

Men du får väl det som är bäst - såsom jag alltid fått. Du såg det trista Atenéum, och du säger vänligt till mig! Rissanen är nog något eller var. Vi var alla, Gallén var - vi tröttna väl på livet, se vi för mycket?

Flickan som virkar är samma rödhåriga modell som för Fragment, kanske halvt år tidigare, ungefär 1904, Arbeterskan 1905 var senare målad. Det är den tavla Marie Wiik köpte för 100, jag tror K.gilletts nämnd refuserat den för lotteriinköp, och just nu har Anna Wiik sålt den åt hr. Hästbacka, det var 5000, lovat. Glad jag fick se den. Den kommer i paketet, med Modigliani som är vacker o. mycket lärorik. Den rödhåriga var en så bra modell, Röda huvudet var hennes yngre syster med mindre själ.

Ja, Derain har fått, tagit, mycket intryck, men är ändå något intressant - jag skall se sen' vilket landskapet av 1924 är och de andra du nämner. Blommorna kunde vara av vem som helst, men fina. Jag tyckte om kvinna med frukt, tänk, tyckte riktigt om. Nu Einar är jag litet rädd att sända häftet - du har önskat det en tid - men om det inte ger det du trott! en del ger mig, barnen, och en gatustämning, och de rysliga gula tofflorna ge nog, och den prickiga halsduken, och vad ger ej apachen!!

Du kan öppna det när du vill - sen gratulerar jag.

Ann-Marie frågar om hon skall lämna en lånad bok tillbaka åt mig eller om någon ann skall ha den först. Tänk om du eller Tyra ville läsa den? men du behöver inte göra det - sänd den oläst en gång, om du ej vill, den är intressant men kanske ej i din stil.

Snart mer

Tack för alla brev

Helene

Har målat på den lilla tjänsteflickan.

Måns kanske den 8 de.

(På en skild liten lapp följande:)

Hoffman har jag läst, men ej Dostojevskis "främmande fru, o. etc." "Äkta man" har jag läst, o. Lamartins 'Gabrielle' är inte läst den är väl inte så hemsk, jag är nästan rädd för tidningar och själskamp - Dostojevski där alla pina varann. Det är storartad, sannt, men jag är så trött. En D. kan jag nog läsa.

4/9 -29

Einar,

Från mulna, våta nejder i söder sändes dig en lyckönskan, en hjärtlig gratulation!

Ett år har gått, och många goda i framtiden önskar jag dig - stora förändringar vågar jag inte önska, utan ett liv som går jämt, med den glädje där är av familj, arbete - och allt grönt omkring en!

Du har mycket av ditt konstintresse - tänk många ha inte alls - och du delar snällt med mig.

Jag har sett på landskapen du tyckte om, "25" är som 'Herden', i stil, "24" såg jag först som en hård tunn kontur, men kanske du har rätt, det är mäktigt. Den som vore i en stor skog! - eller stor stad -

Vet du, jag ville helst den kom till Amerika, tavlan, sen! Fru Saarinen var här - har intet att ge.

Här är hösttid, bär städning, kläder - söndag hoppas jag få Måns hit - är svag men vill försöka. Lördag går min tanke till dig, till Er.

Helene

Av japanska dikter har jag redan funnit par mycket vackra.

Einar,
'Putti' är bra duktig, håller gården fri från snö vid 6 år, rensar svamp - det är energin som till sist ger segern - en hälsning till honom!

Denna Steinlen var inte allt jag väntade - "Lärrarinnan" ger också annat - detta är hans tidningsbilder, ville ha hans skisser med. Om du nu ville ha en stor Steinlen till jul, en fransk, det finns en, och inte alltid l'A. i nyklassiska kvinnokroppar? Säg i tid om du vill. Denna Steinlen var antikvarisk till reducerat pris.

Mitt "övermod" - vämjelse för överskattning och längtan från en gnidande teknik som till slut ledde till intet, var det. Så litet du trodde mig då jag sade det. Jag har sökt större frihet sen dess - låta penseln löpa. Sista söndags var Måns här, jag blev ivrig och sade, "jag målar inte med förståndet" - "det är det som kallas inspiration" replikerade han spydigt - det var samma sak Bergsrådet sade, "varför målar Ni inte alltid fritt." Det är en lång väg dit. Ville du såg Serlachius "studio för en ängel", misslyckad men fri.

Steinlens kvinna med barn är mycket Daumiersk.

Här är vardagsliv och höstbråk, otroligt ansträngande att ens försöka skaffa en kappa. I dag 17 i skuggan, har suttit ute, annars hinner man ej, om det skall målas litet och vilas - och höststädning, rummen i oordning.

Jag läser ibland böcker au hasard, och finner något, det jämna litterära värdet ger inte allt, hjärtat ger kanske. Läste Oravala's 'Ödemarkens profet'. Men vad är då Laestadianer?

Nu har jag länge önskat veta om ursprunget till don Juan legenden, den första don Juan, och var så glad Tyra lånat sin bok - läser nu uppmärksamt företalet, sen dramat. Spanien är en så nära i känsla, mycket mer än Italien - är det de kalla bergshöjderna, de karga, som gör det? och naturligheten. De gamla greker har jag aldrig kunnat läsa, och de sköna grekiska kropparna, i skulpturen, bryr jag mig inte ofta om - Men medeltid och mörker och längtan. Om jag hade fått måla då - fast nog är det bra nu med. Men kraften, Einar, den har jag inte mer.

Helene

D. har köpt ett gammalt japanskt frimärke, gammalrosa, knottrigt, med ett hål i - bara för skönhetens skull - i sin fattigdom.

Tack för brev o. böcker! Skall vara flitig nu några dar -

17/9 -29

Einar,

Fru M.Grönvold's adress är:

Hohenzollernstr. 14 Berlin W.

men huru skall det egentligen sluta om du skriver - hon "gör ingenting annat än det hennes man ber henne göra" - det är "röster", och det tilltager alltmer. För resten mycket klok. Vi var ej mycket bekanta då. Hennes man, Bernt Grönvold, ägde bl.a. 'lilla Arlesiskan' v. Gogh - den har säkert längesedan gått.

Svara inte på frågan om l'A. innan du sett häftet här, augusthäftet.

Judeboken är inte i din stil - men den gav mig judens själ. visste intet förut.

Har målat litet, det är svårt att måla, när man gjort allt bättre är allt förstört. Läser don Juan.

Helene

Mätte väntan, oro, för tjänsten taga slut, det sliter.

Jiddisch har ord från alla språk, men ordet kärlek har juden ej.

3/10 -29

Einar,

Man har levt i ångestens tecken - alltid när en tavla skall ut! och så får, måste man taga det så, att allt är bra, hur det än går -

Och jag har förstått bra att du med levt så, för oss båda gäller det bröd, kraften som skall ges ut. Helst ville jag då du icke tänkte mycket på det, därför säger jag så litet om det - nu är det väl snart avgjort, har ej hört, ej läst det än. Don Juan sände jag hem, var så rädd om den - tack för lånet. Där var nog vackert, en annan tid kan ju stöta ibland, men det var den tiden - och vår tid är minsann rå också. Där var vackert. Dostojewski är alltid den stora, får allt fram med obetydliga ord, inga stora tal men långa, o vad ryssen talar! Det är underbart, men jag kunde knappt 'dra på mun' - det var det ryska eländet. Så är det 'japanska dikter' - kunde ej läsa mycket på en gång - inte gå från stämning till stämning. På ett papper har jag upptecknat de jag mest tyckte om en dag - en annan dag är man i en annan stämning. Den första, 60, o.a. De är alla fina, men nu kommer olikheten mellan oss, skall jag tala om den? En kort stämning är nog för dig - jag vill ha ett långt liv i en svår kamp. Det som är frukten av ett långt liv, med ont och gott, det är människan - barnet är arvet efter andra i allt det tänker, sen träder det ut blir en man. Där är så fina poem, en del allmänt mänskliga, de ge den människan, men är det åter och åter körsbärsblom så vänder jag blad efter blad. Tack att jag fick läsa den, och förlåt jag säger detta, men vad är allt om man aldrig säger ut

Jag tyckte så om att läsa den det är en fin, vacker bok! Tack för alla böcker jag fått läsa, en mängd, vad vore jag utan dem -

Hösten går sin bana fram, inne, ute, vaden är under tak, i dag allt sotat och spjället reparerat - nu bara sömmerskan - och tavelvändning. Det är nog den som gör en nervös, man skulle aldrig visa förr än det är färdigt, de vänta sen något. Det är som att söka en tjänst var gång en tavla skall ut - många målare ha gått under, ej tålt det. Det är bara att vara anspråkslös -

Mätte där vara ro och glädje - glädje gör en så gott. Här är nog bra, men djupt taga åren på -
Helene

Ett utklipp som sotarn haft i sina händer, förlåt det svarta. Jag tycker 'medborgarn' är på skolkonventstadiet.
'det skall vara så och så.'

5/10 (1929, postkort)

E.

Skulle vara så glad om det blev resa av hit ned! Skulle kanske vara gladare än om det blev resa till G.Karleby! Har tänkt ungefär detsamma om l'A. de l'A. - för dig - man ser sedan sällan på en Steinlen, men söker allt i l'A, söker nutiden - och ett häfte som kom sist är åter bra. Väntar litet med sändandet. Tar nu ett par vilodagar, väntar besök.

Hj. hälsn.

H.

(14-10-1929)

Einar,

Jag är så glad Ni komma - och skall försöka måla det du önskar. Vi få talas vid då. Bra är det om någon håller modellen sällskap - Det sotarn haft i sina händer blev glömt, det kommer i dag, och två l'A., och tack för böcker. Ja, det gör intryck av torr översättning - och nån dag ser man mer än en annan dag i det. (Japan) Jag skall här visa något som kan ha inspirerat Arose-

nius, något dåligt tyskt, men likt i sätt.

Nu är jag litet rädd sömmerskan, som jag fått vänta på länge, kommer just då - men hon sitter i mitt sovrum.

Intet nytt - jag har vilat - och betalat min sista skuld - Runebergs dotter.

Är det något jag önskar mig, men tvekar, säger don Q. "fröken sku' köpa" - nu kan jag bättre. Han sade om skulden "kanske blir hon frisk om hon blir glad."

Vi få tala och se tillsammans -

Helene

(25/10 1929)

Einar,
Jag antager du är här, och gläder mig. Hos mig är allt klart söndag om Ni vilja titta in - då är här ingen kappsömnad mer - men en sak måste jag nämna om, min hushållerska är litet sjuk, ont i halsen, vet ej om det är angina eller influenza. Det är sen onsdagen och är kanske bra ren nästa söndag. Vi få tala böcker och bild, välkommen!
Helene

fredag.

21/11 (1929)

Einar,
Tack för blommor, brev -
Ligger ännu, kraften kommer ej lätt, är svag i hjärtat.
Kahlroth ville ha arbeten - har ej.
Jag hade en bok vi skulle ha sett på.
Helene

3/12 -29

Einar,

Jag får då intet veta om dig mer - dina Ekenäsintryck får jag kanske muntligt, undrar så på dem - men du var väl bara med din släkt.

"I som träder här in lämnar Ert goda rykte ute."

Ingen kraft kom, intet att planera om - så en dag säger M. hon har skaffat den modell jag önskat, under julferien, och nu tänker jag "efter jul", och det lättar mitt sinne och jag kan redan vara uppe en liten stund på morgonen. Hon, M., är snäll och fraiche, kommer in till en sjuk i gryningen "vilan som sku brinna ha 'brunni' i natt", och andra nyheter.

Läser intet, för ögonen, och kan ej läsa finska (poemet) än.

Mörkt!

Hälsningar

Helene

5/12 -29

Einar,

Har nu orkat se på en brevsamling från febertiden, där var ditt första från Ekenäs, tack.

Ja, var gång jag ser en glimt av vattnet - ej vid Knipan - rörs jag, längtar se det mycket - man kan ej bo där -

Nu fick jag ej se dig, ej din hustru, ej barnen - det skulle väl vara så - Men vet du, jag hade ej orkat måla ett porträtt. Förr var det ej så långt från Torneå som nu från Wasa, en dag se vi på en bok igen.

Hade mycket att tala om, att jag tänkt som du om Edelfelt, Järnefelt - om att jag ej kan se mycket, det mesta sjunker i glömska, - och en brännande längtan efter något uppstår - - Rembrants etsningar kom, där var min ungdomstid, där nuets längtan -

De ha inbjudit mig till en förening, brev av R.Ekelund, och två ark stadgar gav intet annat än sekreterare, revisorer, och intet om konst. Men i par. 17 kom det, det är konstnärerna som skall taga makten, är missnöjda, de skall förbinda sig att ej exponera i utlandet eller hemma om ej föreningen fått bestämma vem som skall inbjudas. Jag som kanske aldrig får arbetskraft mer, jag som ej sett Finlands konst på 30 år, skulle vara med och styra och protestera!

Jag stannar i min ensamhet. Det är nog orätt att rätta, de må göra det, och jag må träda tillbaka - ej mer vara med. Jag är så svag.

Till jul skriver jag Väntar nu pensionen från Magnus, måtte han vara frisk? ständig oro -

Hälsningar, hjärtliga!

Helene

Sen kommer l'A.

(postkort, enligt poststämpeln 16.XII.1929)

E.

Jag tycker synd om Er alla,,mest om dig som ansträngs mest. Känner allt från mammas och egna sjukdomar. Jag är länge svag efter, Ni är yngre, det går väl en dag igen mot hälsa - tänk på den dagen. Kan nu gå litet i rummen, inte ut. Har en sjuk f.d. hushållerska och oro för Magnus. Livet är mest så, Skriv ej, vila i stället.

H.

Måndag. Ekenäs

21/12 -29

Einar,

En god jul hoppas jag du har, önskar det så varmt.

Det var ledsamt med de nya sjukdomsfallen, måtte du gå fri. Här kan jag nu gå till köket för måltiderna, är ändå mycket svag.

"Den blå" hänger över mitt lilla bord där det mest skrivs, och minner om dig - i arbetsrummet kan jag ej ha en tavla, är för svag och lätt bragt från min väg, gammal och svag.

Två små kort från Ann-Marie i dag - Och ett brev av Lina Ingman, min första lärarinna, och det gav mig sinneslugn, ro, igen, hon är så varmhjärtad stadig och hederlig - och snäll mot mig. Där har kommit mycket bittert på den sista tiden - Jag skriver inte långt och du skall alls inte skriva till mig, vila hellre.

Jag hälsar alla hjärtligt, och vill tro Ni ha en jul som förr och barnen ha glädje

vänner Helene

På nyåret skaffas l'A., man måste ha decembernummern först.

[På baksidan av brevet ER's svårläsliga anmärkningar på finska om L.Engström, Hamsun mm. (med blyerts) - se bilagan nedan]

juldag (1929)

Einar,

Nu har solen lyst in en morgon på "den blå" och det har lyst upp, stigit upp minnen av ödemark dit du förde mig vid din hand. Ödemarkslängtan.

I det andra rummet en bred gran, för husfolket, hon som säger hon vill följa mig vart jag går. Låt aldrig ett ord binda någon. Det om Ekenäs gav Ekenäs, en fann du, och idyllen. - Och nu har jag sagt ett sådant ord som Jalander, och blir mer ensam - och i dag börjar åter den stora striden, 'borgerligt liv' eller 'konst' - hela livets strid - jag blir mer ensam.

Men Manet har kommit, under, underbara porträtt större än allt annat förr sett -

Jag går till den världen

Tack för julen, och hav det gott.

Helene

Ett gott nytt år.

31/12 (1929?)

Einar,

Så ledsamt du nu är sjuk - det går alltid över alla.

Då du har den lilla M.Laurencin som jag ville ge för att ha något synligt, då l'A, ej är det än - den kunde jag byta mot en annan jag har här - sänder ett litet häfte och får nångång Marie L. Håll Kiel-katalogen så länge du vill, årtal - inte orkar du nu se.

Är jag bitter - ibland är jag det, men vet också då det går över, för ofta är jag lycklig - ingen kan rätt förstå det. Tungt är det när man känner kraften aldrig mer skall komma, men så kommer helt litet och man hoppas igen - Jag hoppas nu. Men svårt är livet, nu är Mina litet sjuk igen, hon är sjuklig. Hoppas Ni ha det bra ställt.

Ja, man väljer konsten och har kanske brutit med en gammal vän om han inte förstår. Och ingen ann än en målare förstår. Ett helt liv i familjelivets tecken, det är mitt liv - eller söndrat mellan två makter. Läser 'Gamla Ekenäs', det är lungt och gott, forntidens strider är lugna för en!!

Men ett konstverk lever, genom tider, och aldrig har jag gjort något som kan leva - du har Körsbärsträdet, 'den blå' och Firenze - de skall säga varför gick han ej ut från det - Du har gått din egen väg, det andra var ej din fast jag trodde.

Här var att sjunga som i en säck sade Måns - det är så kort i rummet att måla, för allt, att se, att sjunga. Men här är mycket annat gott.

Det är årets sista dag - regn, storm - och ångesten för andra följer en ut över årsgränsen - och tacksamheten.

Tack för året

Helene

M.Laurencin är ytligt graciös, utom de första, tycker jag. Manet så stark, vacker